

บทที่ 4
ผลการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่อง “ การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” นั้นได้ทำการวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (CONTENT ANALYSIS) จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยจำนวนทั้งสิ้น 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ ข่าวสด ไทยโพสต์ มติชน ในช่วงเวลาระหว่างวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2540 รวมทั้งสิ้น 1,516 ฉบับ เพื่อศึกษาปริมาณความถี่ของการนำเสนอรูปแบบ ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา ประเด็นหลักของการนำเสนอ ประเภทของแหล่งข่าวที่ใช้อ้างอิง และบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหา สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

1. ปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ

จากการศึกษาปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,829 ชิ้น โดยแบ่งเป็นการรายงานข่าว จำนวน 1,547 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 54.68 และรูปแบบอื่นๆ นอกจากข่าว จำนวน 1,282 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 45.32

วิเคราะห์ได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาที่เป็นข่าวสารซึ่งเป็นการรายงานเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวในปริมาณมากกว่าการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบอื่นๆ เช่น บทความ คอลัมน์ประจำ และบทบรรณาธิการซึ่งแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ การอธิบายความรู้ทางวิชาการถึงร้อยละ 55 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนความถี่ของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในช่วงวันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

รูปแบบเนื้อหา	ความถี่ (ชิ้น)	ร้อยละ
ข่าว	1,547	54.68
รูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าว	1,282	45.32
รวม	2,829	100.00

หากพิจารณาแยกทีละฉบับ (ดูตารางที่ 2) ผลปรากฏดังนี้คือ

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญรวมทั้งสิ้น 878 ชิ้น โดยแบ่งเป็นการเสนอข่าว รวมทั้งสิ้น 457 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 29.5 และมีจำนวนเนื้อหาในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าว รวมทั้งสิ้น 421 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 32.9

หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิ้น 397 ชิ้น โดยแบ่งเป็น การเสนอข่าว 220 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.3 และมีจำนวนเนื้อหาในรูปแบบอื่น ๆ ที่นอกจากข่าว รวมทั้งสิ้น 177 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 13.8

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิ้น 658 ชิ้น โดยแบ่งเป็น การเสนอข่าว 350 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.6 และมีจำนวนเนื้อหาในรูปแบบอื่น ๆ ที่นอกจากข่าว รวมทั้งสิ้น 308 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 24.0

หนังสือพิมพ์มติชน มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิ้น 896 ชิ้น โดยแบ่งเป็น การเสนอข่าวจำนวน 520 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.6 และมีจำนวนเนื้อหาในรูปแบบอื่น ๆ ที่นอกจากข่าว รวมทั้งสิ้น 376 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 29.3

สรุปว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญในรูปแบบข่าวมากกว่ารูปแบบเนื้อหาอื่น ๆ โดยจำนวนความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ นโยบายในการนำเสนอเนื้อหา กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบข่าวและรูปแบบอื่น ๆ มากที่สุดจำนวน 896 ชิ้น โดยนำเสนอในรูปแบบข่าวจำนวนมากที่สุด แสดงว่าหนังสือพิมพ์มติชนให้ความสำคัญต่อประเด็นข่าวเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ จำนวน 878 ชิ้น โดยนำเสนอในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าวมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับเป็นหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพที่เน้นการเสนอข่าวสารด้านการเมือง ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและข่าวสดนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญรวมทั้งรูปแบบข่าวและอื่น ๆ น้อยกว่าหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อฉบับข้างต้น กล่าวคือเป็นจำนวน 658 ชิ้นและ 397 ชิ้นตามลำดับ เนื่องจากหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาที่ตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้อ่านมากกว่า เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวแปลกประหลาด ข่าวสะเทือนอารมณ์ เป็นต้น

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนชิ้นข่าวและรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าวที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ.2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อบับในช่วงวันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ชื่อบับนสพ.	ความถี่ของรูปแบบข่าว (ชิ้น)	ร้อยละ	ความถี่ของรูปแบบอื่น ๆ (ชิ้น)	ร้อยละ
ไทยโพสต์	457	29.5	421	32.9
ข่าวสด	220	14.3	177	13.8
ไทยรัฐ	350	22.6	308	24.0
มติชน	520	33.6	376	29.3
รวม	1,547	100.0	1,282	100.0

หากวิเคราะห์โดยแยกหนังสือพิมพ์เป็น 2 ประเภทตามลักษณะนโยบายของหนังสือพิมพ์คือหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและข่าวสด กับหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนและไทยโพสต์ พบว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐและข่าวสด) มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบข่าว 570 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 36.8 และรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าว 485 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.8 ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ (ไทยโพสต์และมติชน) มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบข่าว 977 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 63.2 และรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าว จำนวน 797 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 62.2 (ดูตารางที่ 3) สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ (ไทยโพสต์และมติชน) มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญทั้งรูปแบบข่าวและอื่น ๆ มากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐและข่าวสด) แสดงว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพให้ความสำคัญกับประเด็นการร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ เพราะปัจจัยในด้านนโยบายการนำเสนอข่าวและลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ตามที่กล่าวข้างต้น

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ของจำนวนชิ้นข่าวและเนื้อหารูปแบบอื่น ๆ ที่นำเสนอเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐและข่าวสด) และหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ (ไทยโพสต์และมติชน) ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทของหนังสือพิมพ์	ความถี่ของรูปแบบข่าว (ชิ้น)	ร้อยละ	ความถี่ของรูปแบบอื่น ๆ (ชิ้น)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ(ไทยโพสต์และมติชน)	977	63.2	797	62.2
หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ข่าวสดและไทยรัฐ)	570	36.8	485	37.8
รวม	1,547	100.0	1,282	100.0

2. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ 2540 ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

การวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งรูปแบบในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญออกเป็น 4 ประเภท คือ ข่าว บทความ คอลัมน์ประจำ และบทบรรณาธิการ

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบที่ใช้ในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มากที่สุดคือ รูปแบบข่าว มีจำนวนทั้งสิ้น 1,547 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมาคือ คอลัมน์ประจำ มีจำนวนทั้งสิ้น 780 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 27.6 ส่วนบทความ มีจำนวน 321 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.3 และสุดท้ายคือบทบรรณาธิการ มีจำนวน 181 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.4 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4) แสดงว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาในลักษณะรายงานเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวมากที่สุด รองลงมาคือการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์โดยผู้เขียนคอลัมน์ประจำต่าง ๆ ต่อกระบวนการและเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ ขณะที่การนำเสนอในรูปแบบบทความซึ่งเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของบุคคลภายนอกหรืออาจเป็นบทวิเคราะห์ของหนังสือพิมพ์เองมีน้อยกว่า

ตารางที่ 4 แสดงความถี่ของรูปแบบในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง 27 กันยายน 2540

รูปแบบ	ความถี่ (ชิ้น)	ร้อยละ
ข่าว	1,547	54.7
บทความ	321	11.3
คอลัมน์ประจำ	780	27.6
บทบรรณาธิการ	181	6.4
รวม	2,829	100.0

หากพิจารณาแยกเป็นรายชื่อฉบับ ในเรื่องรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ผลปรากฏดังนี้ (ดูแผนภูมิที่ 1)

หนังสือพิมพ์ ไทยโพสต์ เสนอรูปแบบข่าวมากที่สุด คือ จำนวน 457 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาคือ คอลัมน์ประจำ มีจำนวน 330 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.6 บทความมีจำนวน 65 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.4 และสุดท้ายคือ บทบรรณาธิการ มีจำนวน 26 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.0

หนังสือพิมพ์ข่าวสด เสนอรูปแบบข่าวมากที่สุด คือ จำนวน 220 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมาคือคอลัมน์ประจำ มีจำนวน 107 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 27.0 บทความมีจำนวน 43 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 10.8 และบทบรรณาธิการ มีจำนวน 27 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.8

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เสนอรูปแบบข่าวมากที่สุด คือ จำนวน 350 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือ คอลัมน์ประจำ มีจำนวน 206 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 31.3 บทบรรณาธิการ มีจำนวน 94 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.3 และบทความ มีจำนวน 8 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.2

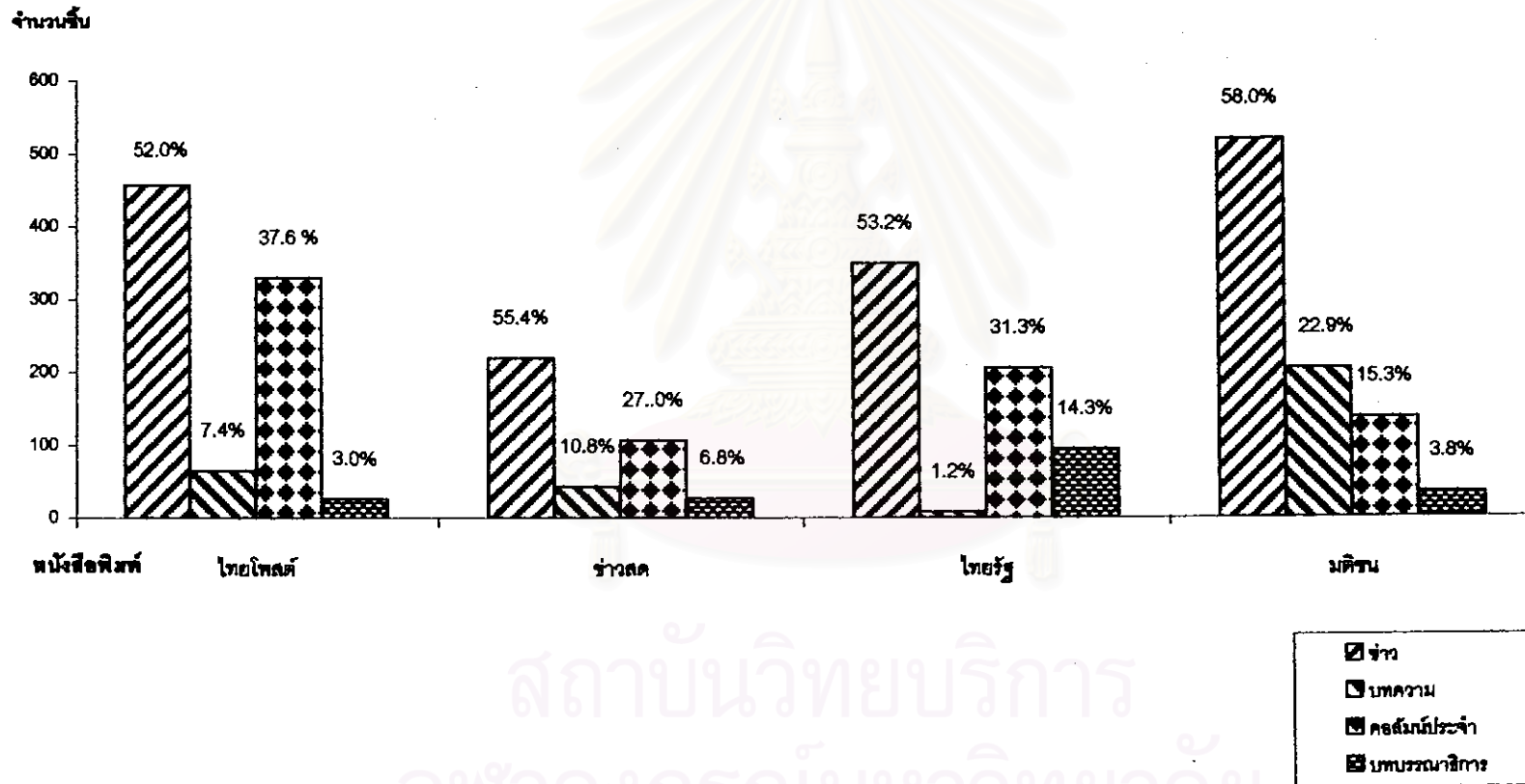
หนังสือพิมพ์มติชน เสนอรูปแบบข่าวมากที่สุด จำนวน 520 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาคือ บทความ มีจำนวน 205 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.9 คอลัมน์ประจำ มีจำนวน 137 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.3 และบทบรรณาธิการ มีจำนวน 34 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.8

โดยสรุป การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในรูปแบบข่าวและบทความนั้น หนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอมากที่สุด ส่วนรูปแบบคอลัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์นำเสนอมากที่สุด ขณะที่รูปแบบบทบรรณาธิการนั้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอมากที่สุด ส่วนหนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอเนื้อหาในทุกรูปแบบน้อยที่สุด ซึ่งให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มติชนเน้นการนำเสนอการรายงานข่าว ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ การอธิบายความ และการแสดงความคิดเห็นในเชิงวิชาการของนักวิชาการและของหนังสือพิมพ์เอง ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เน้นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

แผนภูมิที่ 1

แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการและเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญโดยผู้เขียนประจำคอลัมน์ประจำต่าง ๆ ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้แสดงความคิดเห็นและนโยบายของหนังสือพิมพ์ต่อกระบวนการร่างและเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าฉบับอื่น ๆ

3. ประเด็นหลักของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ

จากการวิเคราะห์พบว่าประเด็นของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญที่มีการนำเสนอมากที่สุด คือ การถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ มีจำนวน 846 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.9 รองลงมาคือ ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีจำนวน 337 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.9 ส่วนประเด็นจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่าง ๆ มีจำนวน 319 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.3 ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีจำนวน 297 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.5 ประเด็นขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระต่าง ๆ จำนวน 248 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.8 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ มีจำนวน 240 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.5 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 236 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.3 ประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 150 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.3 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 116 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.1 ประเด็นอื่น ๆ จำนวน 40 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.4 (ดูรายละเอียดที่ตารางที่ 5)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

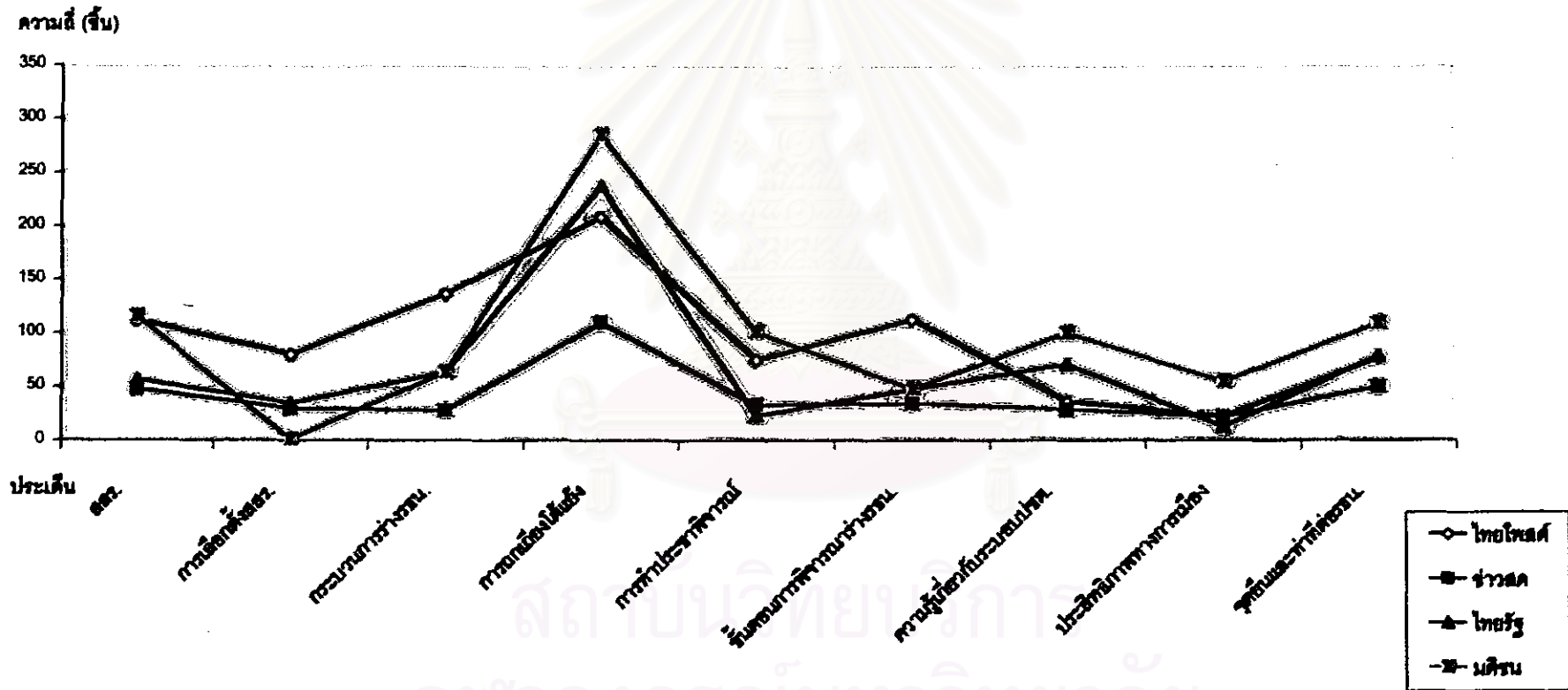
ตารางที่ 5 แสดงความถี่ของประเด็นหลักของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อ ฉบับตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง 27 กันยายน 2540

ประเด็นของเหตุการณ์ที่นำเสนอ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ		
1.1 สสร.	337	11.9
1.2 การเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ	150	5.3
1.3 กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญและพิจารณาเนื้อหาส่วนต่างๆของร่างรัฐธรรมนูญ	297	10.5
1.4 การทำประชาพิจารณ์	236	8.3
1.5 ขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างฯ, รัฐสภา และการทำประชามติ	248	8.8
2. ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ		
2.1 การถกเถียงโต้แย้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ	846	29.9
2.2 จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่างๆต่อร่างรัฐธรรมนูญ	319	11.3
3. ประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย		
3.1 ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ	240	8.5
3.2 ประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	116	4.1
4. อื่นๆ	40	1.4
รวม	2,829	100.0

แผนภูมิที่ 2

แสดงความถี่ของประเด็นเหตุการณ์ที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2540

เมื่อพิจารณาทีละฉบับ พบว่า (ดูแผนภูมิที่ 2)

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย ในประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 210 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.9 รองลงมาได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 138 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.7 ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญใน วาระต่าง ๆ จำนวน 114 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.0 ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 113 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.9 ประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 81 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.2 ประเด็นจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 78 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.9 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 76 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.7 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ จำนวน 37 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.2 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.6 ประเด็นอื่น ๆ อีก 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.9

หนังสือพิมพ์ข่าวสดเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยใน ประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 111 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของ ฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 51 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.8 ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 49 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.3 ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญใน วาระต่าง ๆ จำนวน 36 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.0 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 34 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.6 ประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.8 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ จำนวน 30 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.4 ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 29 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.3 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 23 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 5.8 และประเด็นอื่น ๆ จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.8

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใน ประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 239 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของ ฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 80 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.2 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญ จำนวน 72 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.9 ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 65 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.9 ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 58 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.8 ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระต่าง ๆ จำนวน 49 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.5 ประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 36 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.5 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.6 ประเด็น

อื่น ๆ จำนวน 21 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.2 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.1

หนังสือพิมพ์มติชนเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยในประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 286 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.9 รองลงมาได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 117 ครั้ง ประเด็นจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่างๆ จำนวน 110 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.3 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 102 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.4 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ จำนวน 101 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.3 ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 65 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 7.3 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 56 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.3 ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระต่างๆ จำนวน 49 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.5 ประเด็นอื่น ๆ จำนวน 8 ครั้ง ประเด็นคิดเป็นร้อยละ 0.9 และประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.2

จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับมีการนำเสนอเกี่ยวกับเนื้อหาว่าร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด โดยรองลงมาคือประเด็นจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่างๆ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ที่ประเด็นรองลงมาคือ ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ และ หนังสือพิมพ์มติชนที่ประเด็นรองลงมาคือ ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

หากสรุปประเด็นของเหตุการณ์ที่นำเสนอ แยกตามประเภทของหนังสือพิมพ์ พบว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 350 ครั้ง เป็นร้อยละ 33.2 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่างๆ จำนวน 131 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.4 ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 107 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.1 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ จำนวน 102 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.7 ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 94 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.9 ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระต่างๆ จำนวน 85 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.0 ประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 67 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.4 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 58 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.5 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 37 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.5 ประเด็นอื่น ๆ จำนวน 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.3

ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพนั้น พบว่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยในประเด็นการถกเถียงโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุดเช่นกัน คือ จำนวน 496 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาคือ ประเด็นเกี่ยวกับสมาชิก

สภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 230 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.0 ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 203 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.4 ประเด็นเกี่ยวกับจุดยืนและท่าทีต่อร่างรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่างๆ จำนวน 188 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.6 ประเด็นการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 178 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระต่างๆ จำนวน 163 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.1 ประเด็นความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ จำนวน 138 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.8 ประเด็นการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 83 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.7 ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 79 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.5 ประเด็นอื่นๆ จำนวน 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ดูรายละเอียดที่ตาราง 6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงความถี่ของประเด็นหลักของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐและข่าวสด) และหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ (ไทยโพสต์และมติชน) ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง 27 กันยายน 2540

ประเด็นของเหตุการณ์ที่นำเสนอ	ความถี่ ของนสพ.เชิง ปริมาณ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ของนสพ. เชิงคุณภาพ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ				
1.1 สสร.	107	10.1	230	13.0
1.2 การเลือกตั้งสภาร่างรธน.	67	6.4	83	4.7
1.3 กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ และพิจารณาเนื้อหาส่วน ต่าง ๆ ของร่างรัฐธรรมนูญ	94	8.9	203	11.4
1.4 การทำประชามติ	58	5.5	178	10.0
1.5 ขั้นตอนการพิจารณาร่างรัฐ ธรรมนูญโดยสภาร่างฯ, รัฐสภาและการทำประชามติ	85	8.0	163	9.1
2. ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาบท.				
2.1 การถกเถียงโต้แย้งแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับบท.	350	33.2	496	28.0
2.2 จุดยืนและท่าทีของฝ่าย ต่าง ๆ ต่อร่างรัฐธรรมนูญ	131	12.4	188	10.6
3. ประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและ ให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบ ประชาธิปไตย				
3.1 ความรู้เกี่ยวกับระบอบ ประชาธิปไตยและรธน.	102	9.7	138	7.8
3.2 ประสิทธิภาพทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน	37	3.5	79	4.5
4. อื่น ๆ	24	2.3	16	0.9
รวม	1,055	100.0	1,774	100.0

เนื่องจากประเด็นที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอมากที่สุด คือประเด็นการตกเตียงโต้แย้งแสดงความคิดเห็น จากการศึกษาพบว่าประเด็นที่มีการตกเตียง โต้แย้ง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด คือประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญในหมวดรัฐสภา มีจำนวน 712 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.1 โดยเฉพาะเนื้อหาของมาตรา 98 ว่าด้วยวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และมาตรา 121 ว่าด้วยที่มาของสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้ง

รองลงมา คือ ประเด็นเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญในหมวดคณะรัฐมนตรี มีจำนวน 564 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.0 โดยเฉพาะ มาตรา 204 ว่าด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้ และมาตรา 201 ว่าด้วยที่มาของนายกรัฐมนตรีโดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รองลงมา คือ ประเด็นเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญในหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มีจำนวน 363 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.8 โดยเฉพาะเนื้อหามาตรา 30 ว่าด้วยความเสมอภาคของบุคคลทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มาตรา 39 ว่าด้วยเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อผลิตรอนเสรีภาพจะกระทำมิได้ มาตรา 38 ว่าด้วยเสรีภาพในการนับถือศาสนา นอกจากนี้ประเด็นที่มีการตกเตียงโต้แย้ง และแสดงความคิดเห็นมากในลำดับสลดหลั่นต่อมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญในหมวดการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีจำนวน 274 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.2 โดยเฉพาะส่วนที่ 1 ว่าด้วยการแสดงบัญชีทรัพย์สิน และส่วน 3 ว่าด้วยการถอดถอนจากตำแหน่ง (ดูรายละเอียดที่ตาราง 7)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 แสดงความถี่ของประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญที่มีการถกเถียงโต้แย้ง แสดงความคิดเห็นซึ่งหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอ

ประเด็นที่มีการถกเถียงโต้แย้ง	ความถี่ (ชิ้น)	ร้อยละ
หมวด 1 บททั่วไป	48	2.0
หมวด 2 พระมหากษัตริย์	4	0.2
หมวด 3 สิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทย	363	14.8
หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย	86	3.5
หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	16	0.7
หมวด 6 รัฐสภา	713	29.1
หมวด 7 คณะรัฐมนตรี	564	23.0
หมวด 8 ศาล	220	9.0
หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น	97	3.9
หมวด 10 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	274	11.2
หมวด 11 การตรวจเงินแผ่นดิน	-	-
หมวด 12 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและบทเฉพาะกาล	49	1.9
หมวด 13 อื่น ๆ	19	0.7
รวม	2,453	100.0

4. ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

ในการวิจัยนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็น 2 ส่วนตามลักษณะรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา คือ ข่าวและรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าว

ส่วนรูปแบบข่าวนั้น จากการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะนำเสนอแนวคิดและทัศนะที่หลากหลายต่อเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ/สร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มากที่สุด มีจำนวน 589 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลง

ส่วนรูปแบบข่าวนั้น จากการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะนำเสนอแนวคิดและทัศนคติที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่างๆมากที่สุด มีจำนวน 589 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมา คือ การนำเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว มีจำนวน 377 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 24.5 การนำเสนอประเด็นใหม่ๆ มีจำนวน 300 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 19.4 การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง มีจำนวน 276 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.8 ประเด็นอื่นๆ จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.3 (ดูรายละเอียดที่ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แสดงความถี่ของลักษณะการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ.2540 ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ลักษณะการนำเสนอข่าว	ความถี่ (ชิ้น)	ร้อยละ
1.การนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ	300	19.4
2.นำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง	276	17.8
3.เป็นการเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว	377	24.5
4.นำแนวคิดและทัศนคติที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าที	589	38.0
5.อื่น ๆ	5	0.3
รวม	1,547	100.0

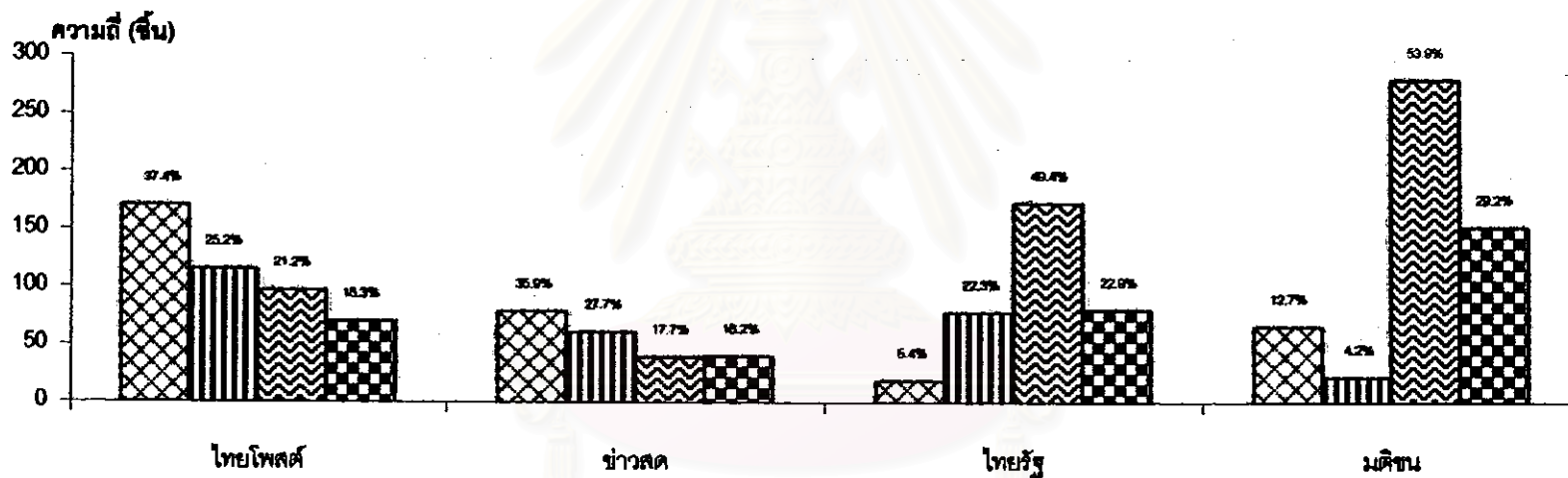
หากพิจารณาทีละฉบับ (ดูแผนภูมิที่ 3)

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ มีการนำเสนอข่าวในลักษณะการนำเสนอประเด็นใหม่ๆ มากที่สุด จำนวน 171 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมาคือ การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง มีจำนวน 115 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 25.2 การนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่างๆ มีจำนวน 97 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 21.2 การนำเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว จำนวน 70 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.3 และประเด็นอื่นๆ จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.9

แผนภูมิที่ 3

แสดงเปรียบเทียบความถี่ของลักษณะการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2540

- ☒ การนำเสนอประเด็นใหม่ๆ
- ☒ นำเสนอโดยเน้นคุณค่าความซัดแย้ง
- ☒ นำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาารณ./สร.
- ☒ เสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์

หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีการนำเสนอข่าวในลักษณะการนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ มากที่สุด จำนวน 79 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมา คือ การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง จำนวน 61 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 27.7 การนำเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว จำนวน 40 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 18.2 การนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มีจำนวน 39 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.7 และประเด็นอื่น ๆ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.5

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีการนำเสนอข่าวในลักษณะ การนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มากที่สุด มีจำนวน 173 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมาคือ ลักษณะการนำเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว จำนวน 80 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.9 การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง จำนวน 78 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.3 การนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ จำนวน 19 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 5.4

หนังสือพิมพ์มติชน มีการนำเสนอข่าวในลักษณะการนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มากที่สุด มีจำนวน 280 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมาคือ ลักษณะการนำเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว จำนวน 152 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 29.2 การนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ จำนวน 66 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.7 การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง จำนวน 22 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.2

สรุป หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์และข่าวสดมีการนำเสนอข่าวในลักษณะการเน้นประเด็นใหม่ ๆ มากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะการเสนอข่าวโดยเน้นประเด็นความขัดแย้ง ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีการนำเสนอข่าวในลักษณะเน้นการนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมา คือ การเสนอข่าวตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว

หากสรุปลักษณะการนำเสนอข่าวแยกตามประเภทของหนังสือพิมพ์ พบว่า หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณมีการนำเสนอข่าวในลักษณะนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มากที่สุด จำนวน 212 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมาคือ การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง จำนวน 139 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 24.4 การเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว จำนวน 120 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 21.1 การนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ จำนวน 98 ชิ้น คิดเป็น ร้อยละ 17.2 และอื่น ๆ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.1

ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพนั้น มีการนำเสนอข่าวในลักษณะนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืนและท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ มากที่สุด จำนวน 377 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ การนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ จำนวน 237 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 24.3 การเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว จำนวน 222 ชิ้น คิดเป็น

ร้อยละ 22.7 การนำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง จำนวน 137 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.0 และอื่น ๆ จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.4 (ดูตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงความถี่ของลักษณะการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ.2540 ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและคุณภาพ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ลักษณะการนำเสนอข่าว	ความถี่ของนสพ.เชิงปริมาณ (ชิ้น)	ร้อยละ	ความถี่ของนสพ.เชิงคุณภาพ (ชิ้น)	ร้อยละ
1.การนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ	98	17.2	237	24.3
2.นำเสนอโดยเน้นคุณค่าความขัดแย้ง	139	24.4	137	14.0
3.เป็นการเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว	120	21.1	222	22.7
4.การนำเสนอแนวคิดและทัศนะที่หลากหลายต่อเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ/สสร./จุดยืน	212	37.2	377	38.6
5.อื่น ๆ	1	0.1	4	0.4
รวม	570	100.0	977	100.0

ส่วนรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าวนั้น จากการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่ามีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนะที่หลากหลายต่อเนื้อหา รัฐธรรมนูญ จำนวน 384 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อเนื้อหา รัฐธรรมนูญ มีจำนวน 253 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 19.7 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 163 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.7 ลักษณะการสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 154 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.0 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะที่หลากหลายต่อสสร. จำนวน 86 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.7 ลักษณะตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์ จำนวน 82 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.4 ลักษณะกระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 81 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.3 ลักษณะรณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จำนวน 42 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.3 ลักษณะรณรงค์ในการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 37 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.9 (ดูรายละเอียดที่ตาราง 10)

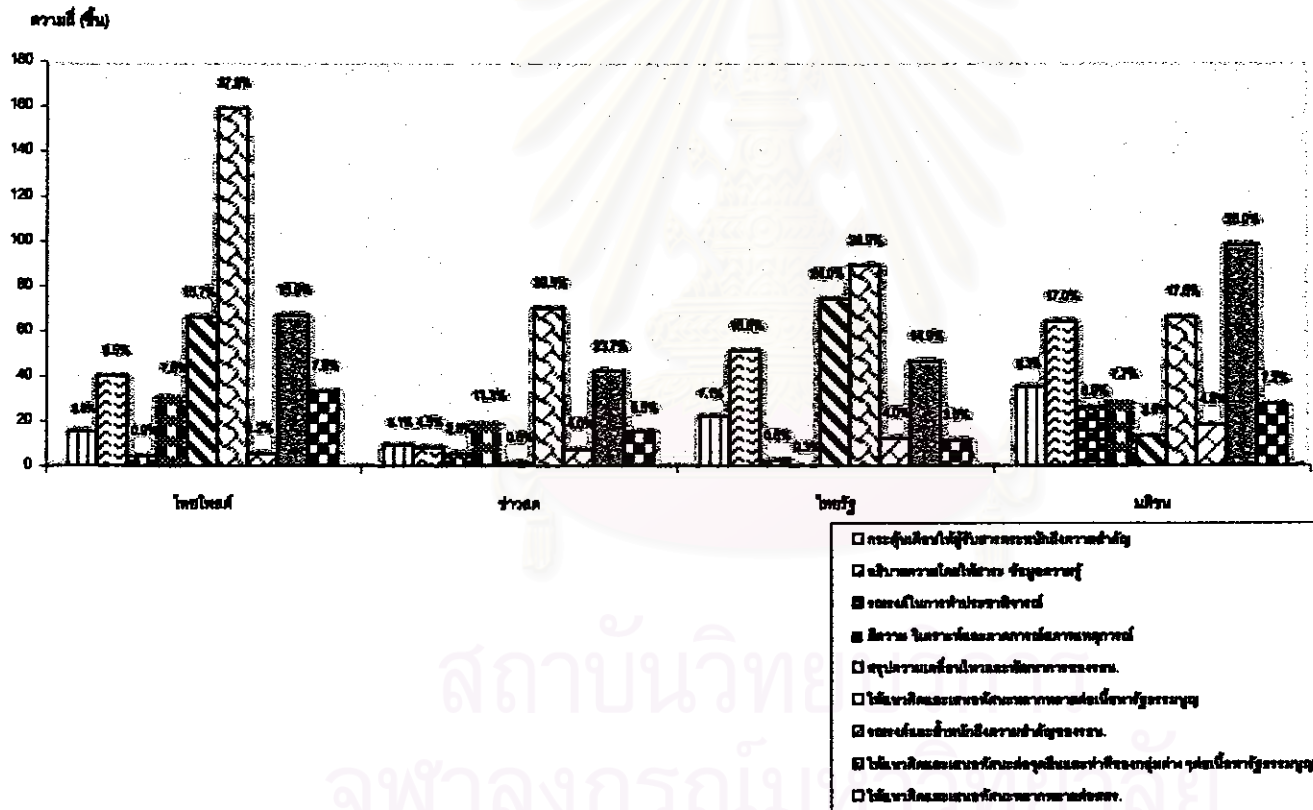
ตารางที่ 10 แสดงความถี่ของลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของรูปแบบต่าง ๆ นอกจากข่าวเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ.2540 ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ลักษณะการนำเสนอ	ความถี่ (ชิ้น)	ร้อยละ
1.กระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน	81	6.3
2.รณรงค์ในการทำประชาพิจารณ์	37	2.9
3.รณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง	42	3.3
4.ตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์และเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ	82	6.4
5.อธิบายความโดยให้สาระข้อมูล ความรู้	163	12.7
6.ให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อเนื้อหา		
6.1 รัฐธรรมนูญ	384	30.0
6.2 สสร.	86	6.7
6.3 จุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่างๆ ต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญ	253	19.7
7.สรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ	154	12.0
รวม	1,282	100.0

แผนภูมิที่ 4

แสดงเปรียบเทียบความถี่ของลักษณะการนำเนื้อหาของรูปแบบต่างๆ นอกจากข่าวเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2540

หากพิจารณาทีละรายฉบับ พบว่า (ดูแผนภูมิที่ 4)

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ มีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 159 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่างๆต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญ มีจำนวน 67 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.9 ลักษณะสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ 66 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 15.7 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 40 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.5 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อสสร. จำนวน 33 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.8 ลักษณะตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์ จำนวน 32 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.6 ลักษณะกระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 15 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.6 ลักษณะรณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.2 ลักษณะรณรงค์ในการทำประชามติ จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.9

หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 70 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาคือ ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่างๆต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญ มีจำนวน 42 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 23.7 ลักษณะตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์และเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญ จำนวน 20 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.3 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อสสร. จำนวน 15 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 8.5 ลักษณะกระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 5.1 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 8 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.5 ลักษณะรณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จำนวน 7 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.0 ลักษณะรณรงค์ในการทำประชามติ จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.8 ลักษณะการสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.6

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 89 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาคือ ลักษณะการสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 74 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 24.0 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 51 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 16.6 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่างๆต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญ มีจำนวน 46 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.9 ลักษณะกระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 22 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.1 ลักษณะรณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จำนวน 12 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.0 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนะหลากหลายต่อสสร. จำนวน 11 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ

3.6 ลักษณะรณรงค์ในการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 2 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.6 ลักษณะตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์และเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.3

หนังสือพิมพ์มติชน มีการนำเสนอในลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนคติต่อจุดยืน และท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด มีจำนวน 98 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 26.0 ลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 68 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.6 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 64 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.0 ลักษณะกระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 35 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.3 ลักษณะตีความ วิเคราะห์ และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์และเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 29 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.7 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อสสร. จำนวน 27 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 7.2 ลักษณะรณรงค์ในการทำประชาพิจารณ์ จำนวน 26 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 6.9 ลักษณะรณรงค์และ ย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จำนวน 18 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.8 ลักษณะการสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 ชิ้น คิดเป็น ร้อยละ 3.5

สรุป การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากข่าวนั้น หนังสือพิมพ์มีลักษณะการให้ แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด ยกเว้นหนังสือพิมพ์มติชนที่ เสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อรัฐ ธรรมนูญมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศของการถกเถียง แสดงความคิดเห็นและการเป็นเวที แสดงความคิดเห็น รองลงมา นั้น หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์และข่าวสดมีการนำเสนอในลักษณะให้ แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อรัฐธรรมนูญ ส่วนหนังสือ พิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอในลักษณะสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ และ หนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อเนื้อหา รัฐธรรมนูญ

หากพิจารณาลักษณะการนำเสนอเนื้อหาอื่น ๆ นอกจากข่าวแยกตามประเภทของหนังสือ พิมพ์ พบว่า หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ มีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนคติ หลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 159 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาคือ ลักษณะ ตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์และเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 94 ชิ้น คิด เป็นร้อยละ 19.4 ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนคติต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อ เนื้อหารัฐธรรมนูญ มีจำนวน 88 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 18.1 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระ ข้อมูลความรู้ จำนวน 59 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.2

ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพนั้น มีการนำเสนอในลักษณะให้แนวคิดและเสนอทัศนคติ หลากหลายต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญมากที่สุด จำนวน 225 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมาคือ

ลักษณะการให้แนวคิดและเสนอทัศนคติต่อจุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญ มีจำนวน 165 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.7 ลักษณะการอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 104 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 13.0 ลักษณะสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 79 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.9 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ตาราง 11)

ตารางที่ 11 แสดงความถี่ของลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของรูปแบบต่าง ๆ นอกจากข่าวเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ.2540 ของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ลักษณะการนำเสนอ	ความถี่ของนสพ. เชิงปริมาณ (ชิ้น)	ร้อยละ	ความถี่ของนสพ. เชิงคุณภาพ(ชิ้น)	ร้อยละ
1.กระตุ้นเตือนผู้รับสารให้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน	31	6.4	50	6.3
2.รณรงค์ในการทำประชาพิจารณ์	8	1.6	30	3.8
3.รณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง	19	3.9	23	2.9
4.ตีความ วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์และเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ	94	19.4	61	7.7
5.อธิบายความโดยให้สาระข้อมูล ความรู้	59	12.2	104	13.0
6.ให้แนวคิดและเสนอทัศนคติหลากหลายต่อเนื้อหา				
6.1 รัฐธรรมนูญ	159	32.8	225	28.2
6.2 สสร.	26	5.4	60	7.5
6.3 จุดยืนและท่าทีของกลุ่มต่าง ๆ ต่อเนื้อหารัฐธรรมนูญ	88	18.1	165	20.7
7.สรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญ	1	0.2	79	9.9
รวม	485	100.0	797	100.0

5. ประเภทของแหล่งข่าวที่ใช้อ้างอิงในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540

การศึกษาประเภทของแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 รายชื่อฉบับใช้ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยนี้เพื่อที่จะวิเคราะห์ว่าการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์มีที่มาของข้อมูลหลากหลายเพียงใด

นอกจากนี้ ประเภทของแหล่งข่าวที่อ้างอิงสามารถบอกถึงความละเอียดถูกต้องของข้อมูลและแสดงถึงความพยายามตรวจสอบหรือสร้างความสมดุลให้ข้อมูลข่าวได้ ขณะเดียวกันยังมีส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือและสะท้อนความเป็นกลางของข่าวนั้นได้อีกด้วย

ในการศึกษาการนำเสนอข่าวในหัวข้อวิจัยนี้ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 รายชื่อฉบับพบว่า ประเภทของแหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือแหล่งข่าวจากนักการเมืองในฝ่ายค้าน มีจำนวน 805 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาคือ สสร. จำนวน 573 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.9 สถาบันหรือหน่วยงาน จำนวน 546 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.0 นักการเมืองในฝ่ายรัฐบาล จำนวน 346 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.6 นักวิชาการ จำนวน 170 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.2 วุฒิสมาชิก จำนวน 126 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.6 ประชาชน จำนวน 94 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.4 ข้าราชการ จำนวน 53 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.9 และ อื่น ๆ เช่น ผู้สื่อข่าว 26 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.9 แหล่งอ้างอิงทางเอกสาร เช่น เอกสารทางวิชาการ จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.2 (ดูตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แสดงความถี่ของประเภทแหล่งข่าวของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 4 ชื่อฉบับตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทแหล่งข่าว	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1.นักการเมืองฝ่ายค้าน	805	29.3
2.นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล	346	12.6
3.วุฒิสมาชิก	126	4.6
4.ข้าราชการ	53	1.9
5.สสร.	573	20.9
6.นักวิชาการ	170	6.2
7.สถาบันหรือหน่วยงาน เอกชน	546	20.0
8.ประชาชน	94	3.4
9.ผู้สื่อข่าว	26	0.9
11.เอกสารทางวิชาการ	7	0.2
รวม	2,746	100.0

การที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการอ้างอิงนักการเมืองฝ่ายค้านเป็นแหล่งข่าวมากที่สุดนั้นเนื่องจากหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับประเด็นการร่างรัฐธรรมนูญว่าเป็นประเด็นทางการเมือง ประกอบกับประเด็นหลักในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องนี้ที่มากที่สุดคือการถกเถียงโต้แย้ง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะประเด็นเนื้อหาการร่างรัฐธรรมนูญในหมวดรัฐสภา ส่วนนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีการแสดงความคิดเห็นน้อยกว่านักการเมืองฝ่ายค้านมาก เพราะขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็นจึงมักสงวนท่าทีเพื่อรอผลสรุปจากวิปพรรคร่วมรัฐบาล

หากพิจารณาหนังสือพิมพ์ที่ละรายฉบับ พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์มีการอ้างอิงแหล่งข่าวจากนักการเมืองในฝ่ายค้านมากที่สุด มีจำนวน 368 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ สสร. จำนวน 235 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.7 นักการเมืองในฝ่ายรัฐบาล จำนวน 159 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.0 สถาบันและหน่วยงาน จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.5 ประชาชน และผู้สื่อข่าว จำนวนแหล่งละ 6 ครั้ง คิดเป็นแหล่งละร้อยละ 0.8 วุฒิสมาชิกจำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.7 นักวิชาการ จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.1 (ดูตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 แสดงความถี่ของประเภทแหล่งข่าวของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ตั้งแต่ วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทแหล่งข่าว	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. นักการเมืองฝ่ายค้าน	368	46.4
2. นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล	159	20.0
3. วุฒิสมาชิก	5	0.7
4. ข้าราชการ	-	-
5. สสร.	235	29.7
6. นักวิชาการ	3	0.1
7. สถาบันหรือหน่วยงาน เอกชน	12	1.5
8. ประชาชน	6	0.8
9. ผู้สื่อข่าว	6	0.8
11. เอกสารทางวิชาการ	-	-
รวม	794	100.0

สำหรับหนังสือพิมพ์ข่าวสด ประเภทของแหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ แหล่งข่าวจากนักการเมืองในฝ่ายค้าน มีจำนวน 142 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาคือ สสร. จำนวน 137 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.4 สถาบันหรือหน่วยงาน จำนวน 63 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.8 นักการเมืองในฝ่ายรัฐบาล จำนวน 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.0 วุฒิสมาชิก จำนวน 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.3 ข้าราชการ และเอกสารทางวิชาการแหล่งละ จำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.7 ผู้สื่อข่าว จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.5 ประชาชน จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.8 และนักวิชาการ จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.2 (ดูตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 แสดงความถี่ของประเภทแหล่งข่าวของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทแหล่งข่าว	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. นักการเมืองฝ่ายค้าน	142	35.6
2. นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล	20	5.0
3. วุฒิสมาชิก	13	3.3
4. ข้าราชการ	7	1.7
5. สสร.	137	34.4
6. นักวิชาการ	1	0.2
7. สถาบันหรือหน่วยงานเอกชน	63	15.8
8. ประชาชน	3	0.8
9. ผู้สื่อข่าว	6	1.5
11. เอกสารทางวิชาการ	7	1.7
รวม	399	100.0

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ประเภทของแหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือแหล่งข่าวจากนักการเมืองในฝ่ายค้าน มีจำนวน 102 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ สสร. จำนวน 88 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 32.6 ข้าราชการ จำนวน 37 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.7 สถาบันหรือหน่วยงาน จำนวน 19 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.0 นักการเมืองในฝ่ายรัฐบาล จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.2 ผู้สื่อข่าว จำนวน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.0 วุฒิสมาชิก จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.7 (ดูตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แสดงความถี่ของประเภทแหล่งข่าวของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทแหล่งข่าว	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. นักการเมืองฝ่ายค้าน	102	37.8
2. นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล	14	5.2
3. วุฒิสมาชิก	2	0.7
4. ข้าราชการ	37	13.7
5. สสร.	88	32.6
6. นักวิชาการ	-	-
7. สถาบันหรือหน่วยงาน เอกชน	19	7.0
8. ประชาชน	-	-
9. ผู้สื่อข่าว	8	3.0
11. เอกสารทางวิชาการ	-	-
รวม	270	100.0

หนังสือพิมพ์มติชน ประเภทของแหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือสถาบันและหน่วยงาน จำนวน 452 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือ แหล่งข่าวจากนักการเมืองในฝ่ายค้าน มีจำนวน 193 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.0 นักวิชาการ จำนวน 166 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.9 นักการเมืองในฝ่ายรัฐบาล จำนวน 150 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.8 สสร. จำนวน 113 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.8 วุฒิสมาชิก จำนวน 106 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.3 ประชาชน จำนวน 85 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.6 ข้าราชการ จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.9 ผู้สื่อข่าว และเอกสารทางวิชาการ จำนวนแหล่งละ 3 ครั้ง คิดเป็นแหล่งละร้อยละ 0.2 (ดูตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 แสดงความถี่ของประเภทแหล่งข่าวของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์มติชน ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทแหล่งข่าว	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. นักการเมืองฝ่ายค้าน	193	15.0
2. นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล	150	11.8
3. วุฒิสมาชิก	106	8.3
4. ข้าราชการ	12	0.9
5. สสร.	113	8.8
6. นักวิชาการ	166	12.9
7. สถาบันหรือหน่วยงานเอกชน	452	35.3
8. ประชาชน	85	6.6
9. ผู้สื่อข่าว	3	0.2
11. เอกสารทางวิชาการ	3	0.2
รวม	1,283	100.0

โดยสรุป พบว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับที่ศึกษา มีการอ้างอิงแหล่งข่าวที่เป็นผู้นำความคิดเห็นทางสังคม เช่น นักการเมืองในฝ่ายค้านมากที่สุด รองลงมาคือ สสร. ยกเว้นหนังสือพิมพ์มติชนที่อ้างอิงแหล่งข่าวสถาบันหรือหน่วยงานเอกชนมากที่สุด รองลงมาคือนักการเมืองในฝ่ายค้าน

หากพิจารณาเปรียบเทียบแยกตามประเภทของหนังสือพิมพ์ พบว่าทั้งหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพอ้างอิงแหล่งข่าวที่เป็นนักการเมืองฝ่ายค้านมากที่สุด จำนวน 244 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.5 และ จำนวน 561 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.0 ตามลำดับ รองลงมานั้น หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณมีการอ้างอิงสสร. จำนวน 225 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.6 ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพอ้างอิงสถาบันหรือหน่วยงาน จำนวน 464 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.4 (ดูตารางที่ 17) สรุปได้ว่าการอ้างอิงแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์เน้นไปที่กลุ่มผู้นำทางความคิดที่ได้รับผลกระทบจากเนื้อหาการร่างรัฐธรรมนูญค่อนข้างมาก คือ นักการเมืองฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล แสดงว่าการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังไม่กระจายแหล่งที่มาของข่าวเท่าที่ควรและพิจารณาเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นประเด็นข่าวทางการเมืองประเด็นหนึ่งโดยมุ่งเป้าไปที่การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มนักการเมืองและสสร. เป็นหลักมากกว่าแหล่งข่าวที่นำมาซึ่งหลากหลายทัศนะในลักษณะประชาพิจารณ์ เช่น สถาบันหรือหน่วยงาน นักวิชาการ ประชาชน เป็นต้น

ตารางที่ 17 แสดงเปรียบเทียบความถี่ของประเภทแหล่งข่าวของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ที่เสนอในหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

ประเภทแหล่งข่าว	ความถี่ของนสพ.เชิงปริมาณ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ของนสพ.เชิงคุณภาพ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. นักการเมืองฝ่ายค้าน	244	36.5	561	27.0
2. นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล	34	5.1	309	14.9
3. วุฒิสมาชิก	15	2.2	111	2.2
4. ข้าราชการ	44	6.6	12	0.6
5. สสร.	225	33.6	348	16.8
6. นักวิชาการ	1	0.1	169	8.1
7. สถาบันหรือหน่วยงานเอกชน	82	12.3	464	22.4
8. ประชาชน	3	0.5	91	4.4
9. ผู้สื่อข่าว	14	2.0	9	0.4
11. เอกสารทางวิชาการ	7	1.1	3	0.1
รวม	669	100.0	2,077	100.0

6. การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์จากรูปแบบ ประเด็นหลักและลักษณะการนำเสนอ เนื้อหาและการอ้างอิงแหล่งข่าว

การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนจากรูปแบบ ประเด็นหลักและลักษณะการนำเสนอเนื้อหา ตลอดจนแหล่งข่าวนั้นเพื่อที่จะตอบคำถามในปัญหาคำวิจัยที่ว่า หนังสือพิมพ์ได้เสนอเนื้อหาข่าวสารในอันที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจในสาระและความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และกระตุ้นให้สาธารณชนตระหนักถึงสมรรถนะทางการเมืองของตน ตลอดจนช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจและพัฒนาความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ถูกต้องเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชามติในเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ และมากน้อยเพียงไร

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้แบ่งบทบาทในการนำเสนอข่าวในหัวข้อวิจัยนี้เป็น 4 บทบาท คือบทบาทในการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร บทบาทในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน บทบาทผู้ให้แนวคิดปลุกจิตสำนึกและรณรงค์ บทบาทในการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ฉบับพบว่าบทบาทที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาในหัวข้อวิจัยมากที่สุด คือ บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น จำนวน 1,203 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาคือบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร จำนวน 854 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 30.2 บทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน จำนวน 410 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.5 บทบาทผู้ให้แนวคิดปลุกจิตสำนึกและรณรงค์ จำนวน 362 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.8 (ดูตารางที่ 18)

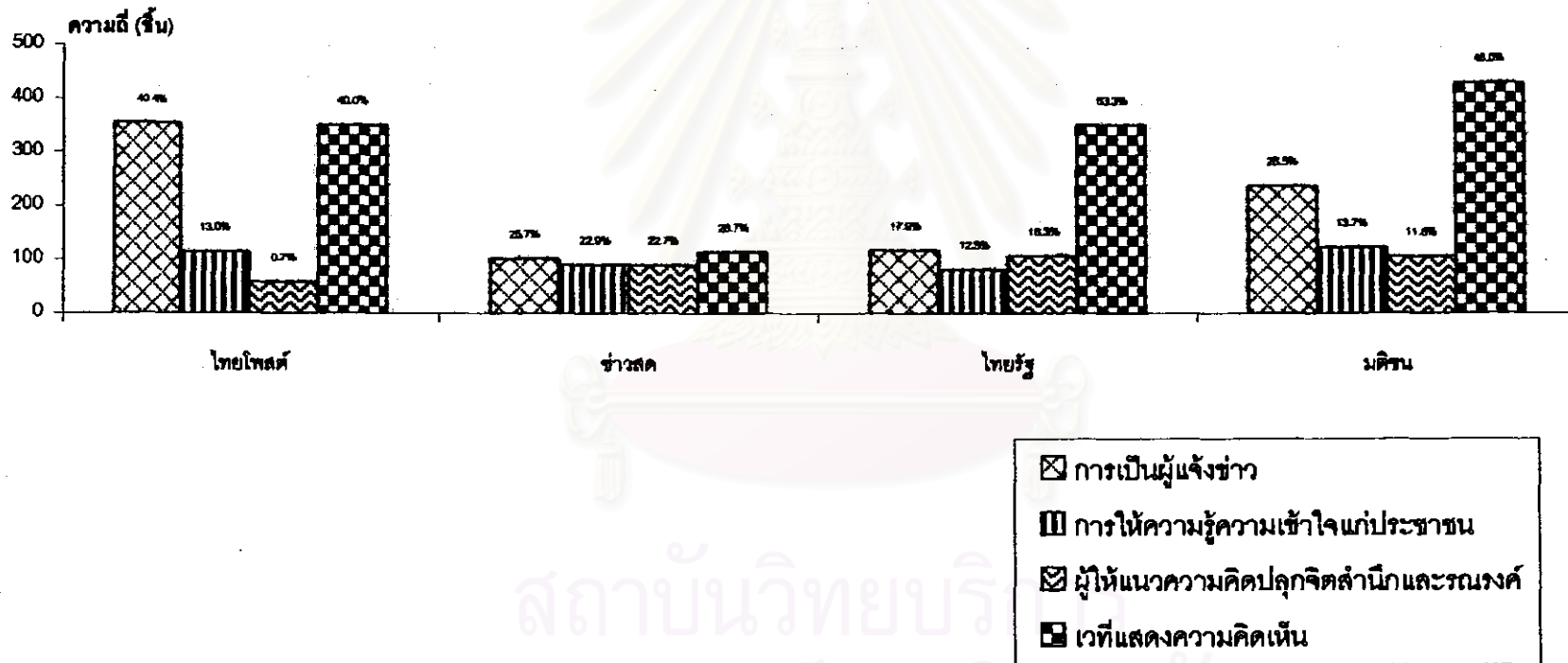
ตารางที่ 18 แสดงความถี่ของบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับที่สะท้อนจากการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

บทบาทของหนังสือพิมพ์	ความถี่ (ชิ้น)	ร้อยละ
1.การเป็นผู้แจ้งข่าวสาร	854	30.2
2.การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน	410	14.5
3.ผู้ให้แนวคิดปลุกจิตสำนึกและรณรงค์	362	12.8
4.เวทีแสดงความคิดเห็น	1,203	42.5
รวม	2,829	100.0

แผนภูมิที่ 5

แสดงเปรียบเทียบความถี่ของบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ของหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2540

หากพิจารณาแต่ละฉบับ พบว่า (ดูแผนภูมิที่ 5)

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์มีบทบาทในการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด จำนวน 355 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมาในสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น จำนวน 351 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 40.0 บทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน จำนวน 114 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 13.0 บทบาทผู้ให้แนวคิดปลูกจิตสำนึกและรณรงค์ จำนวน 58 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.7

ส่วนหนังสือพิมพ์ข่าวสดนั้น พบว่าบทบาทที่สะท้อนจากการนำเสนอเนื้อหาในหัวข้อวิจัยมากที่สุดคือ บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น มีจำนวน 114 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร จำนวน 102 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 25.7 บทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน จำนวน 91 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.9 และบทบาทผู้ให้แนวคิดปลูกจิตสำนึกและรณรงค์ จำนวน 90 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.7

ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนั้น พบว่าบทบาทที่สะท้อนจากการนำเสนอเนื้อหาในหัวข้อวิจัยมากที่สุดคือ บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น มีจำนวน 351 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา คือ บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร จำนวน 118 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.9 บทบาทการเป็นผู้ให้แนวคิดปลูกจิตสำนึกและรณรงค์ จำนวน 107 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 16.3 บทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน จำนวน 82 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.5

ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนนั้น พบว่าบทบาทที่สะท้อนจากการนำเสนอเนื้อหาในหัวข้อวิจัยมากที่สุดคือ บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น มีจำนวน 430 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา คือ บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร จำนวน 237 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 26.5 บทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน จำนวน 123 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 13.7 และบทบาทผู้ให้แนวคิดปลูกจิตสำนึกและรณรงค์ จำนวน 106 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 11.8

สรุปได้ว่าการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับที่ทำการศึกษา ยกเว้นหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ มีบทบาทในการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ มีบทบาทในการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด อย่างไรก็ตาม บทบาทดังกล่าวมีสัดส่วนใกล้เคียงกับบทบาทรองลงมา คือการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น

หากศึกษาเปรียบเทียบแยกตามประเภทของหนังสือพิมพ์ พบว่าบทบาทของหนังสือพิมพ์ ทั้ง 2 ประเภทไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ และหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพมีบทบาทเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 465 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 44.0 และจำนวน 781 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 44.0 ตามลำดับ รองลงมาคือ บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร โดยหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณมีจำนวน 220 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.9 ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพมีจำนวน 592 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.4 (ดูตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 แสดงเปรียบเทียบความถี่ของบทบาทของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพที่สะท้อนจากการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. 2540 ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 27 กันยายน 2540

บทบาทของนสพ.	ความถี่ของนสพ.เชิงปริมาณ(ชิ้น)	ร้อยละ	ความถี่ของนสพ.เชิงคุณภาพ(ชิ้น)	ร้อยละ
1.การเป็นผู้แจ้งข่าว	220	20.9	592	33.4
2.การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน	173	16.4	237	13.4
3.ผู้ให้แนวคิดปลูกจิตสำนึกและรณรงค์	197	18.7	164	9.2
4.เวทีแสดงความคิดเห็น	465	44.0	781	44.0
รวม	1,055	1,774	100.0	100.0

จากข้อมูลสถิติข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยของบทบาทหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พศ. 2540 ในรายละเอียด ดังนี้

บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น

รศ.ชงทอง จันทรางศุ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ความคิดเห็นว่า ต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญว่า "สื่อมวลชนมีการติดตามการทำงานร่างรัฐธรรมนูญอย่างใกล้ชิด คอยตั้งคำถามให้สสร.สามารถแสดงความคิดเห็น คำอธิบายต่าง ๆ ให้ประชาชนรับทราบได้ และในทางกลับกันก็เป็น กระจุกสะท้อนความคิดเห็นของสื่อเองและของประชาชนในลักษณะ TWO WAYS COMMUNICATION"

การทำหน้าที่ในบทบาทเวทีแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์สามารถอภิปรายตาม ลักษณะรูปแบบการนำเสนอ ประเด็นและแหล่งข่าวดังนี้

หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับที่ศึกษามีการแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันโดยแสดงมติ เห็นชอบและผลักดันให้มีการบัญญัติมาตรา 39 ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อลิดรอนเสรีภาพนี้ จะกระทำมิได้ เช่น

- "สสร.ผู้ยากไร้" (คอลัมน์ "ชกเครื่องเมืองไทย", หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 13 มีนาคม 2540)

สาระหลัก คือ เสนอความคิดเห็นว่าไม่ควรจะลิดรอนสิทธิ เสรีภาพด้านการรับรู้และเผยแพร่ข่าวสาร ในเมื่อจะพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

- "เสรีภาพสื่อมวลชน" (คอลัมน์ "เดินหน้าชน", หนังสือพิมพ์มติชน, 21 กุมภาพันธ์ 2540)

สาระหลัก คือ สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ยื่นหนังสือถึงนายอุทัยเกี่ยวกับข้อเสนอแนะนโยบายแห่งรัฐและสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชนซึ่งทางสมาพันธ์ฯ ยก ร่างขึ้นตามความประสงค์ของสื่อมวลชนและต้องการให้นำไปบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

- "คนหนังสือพิมพ์สนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ" (คอลัมน์ "ทิ้งหมัดเข้ามูม" หนังสือพิมพ์ ข่าวสด, 16 พฤษภาคม 2540)

สาระหลักคือ แสดงความคิดเห็นว่าคณวงการหนังสือพิมพ์ให้การสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญโดยมีข้อเสนอเพียงประการเดียวคือให้ตัด ม. 38 วรรค 4 ซึ่งเกี่ยวกับการสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์จะกระทำมิได้โดยคำสั่งศาลออกไป

- "รธน.ใหม่ต้องพิทักษ์สิทธิรับข่าวสาร (คอลัมน์ "คุณภาพสังคม", หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2540)

สาระหลักคือ โต้แย้งแนวการร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ซึ่งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าการปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ และการห้ามเสนอข่าวสารจะกระทำมิได้เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปิดกั้นสิทธิการรับรู้ข่าวสารของประชาชนด้วย

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนในการสนับสนุนเนื้อหาประเด็นการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี ดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันอย่างต่อเนื่องผ่านคอลัมน์ประจำ บทความวิเคราะห์โดยตลอด โดยเฉพาะผ่านบทบรรณาธิการซึ่งเป็นส่วนการแสดงความคิดเห็นลักษณะนโยบายของหนังสือพิมพ์ต่อประเด็นเนื้อหาส่วนต่างๆ ของร่างรัฐธรรมนูญนั้น เช่น

“นายกเดือนพฤษภาคม” (บทบรรณาธิการ, 24 มีนาคม 2540)

สาระหลัก คือ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ชี้ถึงปัญหาที่มาของนายกรัฐมนตรี และการควรที่จะมีสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมากที่สุดประเด็นหนึ่งและย้ำเตือนว่าเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ควรจะเป็นข้อมูลที่สรร.ควรให้ความสนใจมากที่สุดพร้อมกับแสดงความคิดเห็นของไทยโพสต์ว่านายกรัฐมนตรีควรมาจากการเลือกตั้งโดยตรง

–“เงื่อนไขเลือกตั้งนายกฯ” (บทบรรณาธิการ, 25 มีนาคม 2540)

สาระหลัก คือ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ แสดงความคิดเห็นว่าหัวใจของการปฏิรูปคือเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงไม่ควรอ้างความไม่พร้อมของคนไทยมาเป็นประเด็นขัดความเป็นประชาธิปไตย พร้อมทั้งสนับสนุนให้คนไทยเลือกนายกฯโดยตรง

–“รัฐบาลกับฝ่ายค้าน” (บทบรรณาธิการ, 7 เมษายน 2540)

สาระหลักคือ ชี้ว่าการปฏิรูปการเมืองจะเป็นความหวังที่จะแก้ปัญหาตั้งแต่รากฐานได้และสนับสนุนการเลือกตั้งนายกฯ

–“ปาร์ตี้ปฏิรูป” (บทบรรณาธิการ, 15 เมษายน 2540)

สาระหลักคือ โต้แย้งการที่สรร.บัญญัติที่มาของนายกฯจากระบบปาร์ตี้ลิสต์และยืนยันสนับสนุนการเลือกตั้งนายกฯโดยตรง

–“รัฐธรรมนูญใหม่แต่ชื่อ” (บทบรรณาธิการ, 23 เมษายน 2540)

สาระหลักคือ โต้แย้งในเรื่องเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดที่มาของนายกฯจากระบบปาร์ตี้ลิสต์และที่มาของวุฒิสภาว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาเดิมของระบบการเมือง

ส่วนการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์อื่น ๆ คือ มติชน ไทยรัฐ ข่าวสด ต่อเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญผ่านบทบรรณาธิการและคอลัมน์ประจำต่าง ๆ นั้นพบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายต่อประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ จึงไม่สามารถสะท้อนนโยบายที่ชัดเจนของหนังสือพิมพ์ได้ เช่น ในประเด็นการแยกอำนาจนิติบัญญัติออกจากอำนาจบริหารโดยการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีนั้น ผู้เขียนคอลัมน์ “ทิ้งหมัดเข้ามูม” ของหนังสือพิมพ์มติชนได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนประเด็นนี้ ด้วยเหตุผลเรื่องเป็นการแก้ปัญหาการซื้อเสียง (มติชน, 14 พฤษภาคม 2540) ขณะที่ผู้เขียนคอลัมน์ “เดินหน้าชน” ของหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกัน (มติชน, 16 พฤษภาคม) โต้แย้งไม่เห็นด้วย เป็นต้น

ส่วนเนื้อหาของบทความนั้น เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มติชนซึ่งนำเสนอรูปแบบบทความมากที่สุดนั้นเป็นเวทีของนักวิชาการและข้าราชการต่าง ๆ มากมาย เช่น ลิขิต อีร์เวคิน อัชฎาภรณ์ ปาณิกบุตร, โกเมศ ชวัญเมือง, โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ เป็นต้น ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และไทยรัฐมีการนำเสนอบทความของนักวิชาการน้อยมากซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของหนังสือพิมพ์ เช่น

-“สภาแต่งตั้ง” (บทความเขียนโดย ดิเรก ควรสมาคม, หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 9 มิถุนายน 2540)

สาระหลักคือ เสนอความคิดเห็นว่าควรทบทวนบทบาทหน้าที่และที่มาของวุฒิสมาชิก

-“วุฒิสภาไม่มีดีไหม” (บทความเขียนโดย อัชฎาภรณ์ ปาณิกบุตร, หนังสือพิมพ์มติชน, 3 กุมภาพันธ์ 2540)

สาระหลักคือ นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของวุฒิสภาให้พิจารณาว่ายังมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ในสภาพการเมืองปัจจุบันและถ้าไม่มีวุฒิสภา การทำหน้าที่ของสสร.จะเป็นเช่นไร

-“การเลือกตั้งอย่างไรจึงจะเที่ยงธรรม” (บทความเขียนโดย มารุต บุณนาค, หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2 มิถุนายน, 2540)

สาระหลักคือแสดงความคิดเห็นเห็นด้วยกับระบบการเลือกตั้งในรธน. ที่แยกเป็นการเลือกตามบัญชีรายชื่อ และการเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว

ส่วนเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนโดยตรง คือคอลัมน์ประจำที่หนังสือพิมพ์นำเสนอจดหมายจากผู้รับสารหรือประชาชนซึ่งแสดงความคิดเห็นมาอันเป็นลักษณะเวทีสาธารณะ เช่น คอลัมน์ “.ใจถึงสื่อ” ของหนังสือพิมพ์มติชน คอลัมน์ “ว้ายทวนน้ำ” ของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ คอลัมน์ “สารพันปัญหา” และคอลัมน์ “คุณภาพชีวิต” ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (เช็ก) คอลัมน์ “ชุมทางปัญหา” ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นต้น

ส่วนการนำเสนอข่าวนั้น เนื่องจากเรื่องรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องเฉพาะด้านทางกฎหมาย ขณะที่สื่อมวลชนเองโดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายมาก่อนประกอบกับเหตุผลดังที่ผศ. พิชัยศักดิ์ได้แสดงความคิดเห็นไว้ กล่าวคือร่างรัฐธรรมนูญเขียนขึ้นโดยไม่มีคำอธิบายและรายงานการประชุมไม่ได้พิมพ์เผยแพร่ ในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นรูปแบบข่าวนั้น ความชัดเจนหรือแหลมคมในการนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ จึงมีค่อนข้างน้อย (ดูตารางที่ 8 ซึ่งแสดงเปรียบเทียบลักษณะการนำเสนอข่าว) ดังนั้นการติดตามประเด็นข่าวของหนังสือพิมพ์จึงเป็นลักษณะการนำเสนอแบบ “ข่าวปึงปอง” ซึ่งหมายถึงข่าวประเภทที่นำความคิดเห็นหรือประเด็นคำพูดของคนหนึ่งไปถามต่อกับอีกคนหนึ่งหรือนักข่าวตั้งคำถามในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้เกิดเป็นประเด็นข่าวที่มีการถกเถียงโต้แย้ง แสดงความคิดเห็นกลับไปกลับมา ยกตัวอย่าง เช่น

- “พุนศักดิ์บีบน้ำตาทำสสร. พร้อมนำลส.ชบ. 20 ล้านคน” (ข่าว, ไทยโพสต์, 8 มิถุนายน 2540)

สาระสำคัญคือนายพุนศักดิ์ วรรณพงษ์สมาชิกวุฒิสภาได้บรรยายพิเศษถึงร่างรัฐธรรมนูญให้ลูกเสือชาวบ้านฟัง ณ โรงแรมอัมรินทร์ลาภูณเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2540 มีข้อความกล่าวหาตึงว่าร่างรัฐธรรมนูญละเมิดพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์และเรียกร้องให้ลูกเสือชาวบ้านแสดงพลังมวลชนคัดค้าน ซึ่งหนังสือพิมพ์ได้ถอดเทปนำเสนอข้อความบรรยายโดยละเอียดและนำประเด็นไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ มาเสนออาทิเช่น

นายเสนาะ เทียนทอง รัฐมนตรีมหาดไทยในขณะนั้นกล่าวว่า”เป็นเรื่องดี ผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองมีอะไรก็ควรชี้แนะให้กับคนที่ไม่รู้โดยเฉพาะคนชนบทที่อยู่ห่างไกลข่าวสาร สื่อมวลชนควรดูว่านายพุนศักดิ์มีเจตนาอย่างไร ถ้าเจตนาดีก็ส่งเสริม ถ้าสื่อมวลชนไม่รู้จักแยกแยะ บ้านเมืองก็อยู่กันไม่ได้” ขณะที่นายบุรินทร์ ธีรบุญบุรณะ เลขาธิการมต.มหาดไทยกล่าวว่า “หากนายพุนศักดิ์ปลุกระดมจริงก็ไม่เห็นด้วย” ส่วนนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ โฆษกพรรคความหวังใหม่ กล่าวว่า”การที่นายพุนศักดิ์ไปพูดไม่ใช่เรื่องเสียหาย ลูกเสือชาวบ้านนับเป็นองค์กรหนึ่งที่สามารถออกความเห็นได้ ถ้าไม่ทำอะไรเกินขอบเขตก็มีเสรีภาพ”

หลังจากนั้น ไทยโพสต์ยังเสนอข่าวในประเด็นนี้ติดต่ออีกหลายวันในลักษณะการนำเสนออย่างเดียวกันคือนำประเด็นไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ เช่น วันที่ 9 มิถุนายน นำเสนอความคิดเห็นของนายจรัส ดิษฐาพิชัย กรรมการเครือข่ายเดือนตุลาคมว่า”ขอให้นายพุนศักดิ์ทบทวนท่าทีในการแสดงความคิดเห็นในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อร่างรัฐธรรมนูญ การปฏิรูปการเมือง รวมถึงประเทศชาติ” ส่วนนางสุนัน สมสาร วุฒิสมาชิกกล่าวว่า “เราไม่ควรจะเข้าไปยุ่ง เพราะเราเป็นคนกลาง” ฯลฯ

ในวันที่ 10 - 11 มิถุนายน 2540 ไทยโพสต์ยังคงเสนอประเด็นเรื่องนี้ โดยพาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “พูนศักดิ์จับมือสร้างปลุกล้มร่างรัฐธรรมนูญ” เนื้อข่าวนำเสนอเหตุการณ์และประเด็นคำบรรยายของนายพูนศักดิ์ วรรณพงษ์และพล.ต.อ. สว่าง บุญนาคต่อข้าราชการตำรวจในการสัมมนาข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับการทั่วประเทศที่โรงแรมริเจนท์ เซอ่า ในลักษณะคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญ

- “อานันท์ถกตอกส้างตร.ถกใหญ่ค้านรธน.” (ข่าว, ข่าวสด, 7 พฤษภาคม 2540)

สาระสำคัญคือนำเสนอกรณีกรมตำรวจออกโรงเคลื่อนไหวคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาได้ไม่เกิน 24 ชม.และพล.ต.อ.สว่าง ได้กล่าววิจารณ์ประเด็นนี้ไว้ หนังสือพิมพ์จึงนำประเด็นนี้ไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ทำให้เกิดประเด็นการโต้แย้งแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เช่น รายงานข่าวว่านายอานันท์ ปันยารชุนให้สัมภาษณ์ถึงกรณีที่มีข่าวดังกล่าวว่า “เราไม่นิยมวิสามัญฆาตกรรม” ส่วน พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ กล่าวว่า”ถ้าให้เนื้อหาของรัฐธรรมนูญเป็นเช่นนี้จริงจะมีปัญหาอย่างมากในทางปฏิบัติ” เป็นต้น

- “หมักจีเปิดสภาถวลาธรณ.วันนอร์” (ข่าว, ข่าวสด, 23 พฤษภาคม 2540)

สาระสำคัญคือนายสมิคร สุนทรเวชเสนอให้เปิดประชุมสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

หลังจากนั้นช่วงระหว่างวันที่ 24-25 พฤษภาคม หนังสือพิมพ์ได้นำประเด็นดังกล่าวไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นบุคคลต่าง ๆ เช่นนายวันมูหะมัดนอร์ มะทาซึ่งให้ความเห็นว่าหากสส.ยื่นหนังสือมาเพื่อขอเปิดประชุมก็พร้อมที่จะเปิดให้แต่ไม่เห็นด้วย ส่วนนายจรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์ กล่าวแสดงความเห็นด้วยเพราะเห็นว่าการประชุมดังกล่าวจะทำให้สสร.ทราบว่สมาชิกรัฐสภามีความเห็นอย่างไร เป็นต้น

- “มีชัย”จับตาแปรญัตติรธน” (ข่าว, ข่าวสด, 26 พฤษภาคม 2540)

สาระสำคัญคือ นายมีชัย ฤชุพันธ์ เตือนว่าร่างรัฐธรรมนูญหลังผ่านการแปรญัตติจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาไปมากจนน่าตกใจ

ภายหลังจากการให้สัมภาษณ์ในเรื่องดังกล่าวของนายมีชัย หนังสือพิมพ์ได้นำประเด็นดังกล่าวไปสอบถามความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย อาทิเช่น

“กก.ยกร่างฯตอกมีชัยทำตัวเป็นหมอดู” (ข่าว, ข่าวสด, 27 พฤษภาคม 2540)

สาระสำคัญคือ นายแก้วสรร อดีโทภิกกล่าวโต้ตอบถึงกรณีการให้สัมภาษณ์ของนายมีชัย ฤชุพันธ์ดังกล่าวว่า “ไม่รู้ว่านายมีชัยไปเรียนหมอดูจากสำนักไหนมาหรือมีกำลังภายในต่อท่อกับ สสร.คนไหนช่วยบอกด้วย”

นอกจากนี้ ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น ผศ.พิชัยศักดิ์ หรยางกูร แห่งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แสดงความคิดเห็นว่าการวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นในทางลึกของหนังสือพิมพ์ทำไม่ได้เพราะข้อจำกัดของสื่อมวลชนเอง จึงได้แต่วิเคราะห์ตามตัวหนังสือ หรือแผนปฏิรูป หรือด้วยเหตุผลตามรัฐธรรมนูญของประเทศอื่น ๆ ประกอบกับสสร.ที่ทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ไปทำงานในเชิงโฆษณา เช่น

“สสร.ประกวดแต่งเพลงรธน.” (ข่าว, หนังสือพิมพ์มติชน, 8 กุมภาพันธ์ 2540)

สาระสำคัญคือ กมธ. ประชาสัมพันธ์รธน. ของสสร.”เชิญชวนให้ประชาชนส่งเพลงเข้าประกวดในหัวข้อรธน.ของประชาชน

มากกว่าที่จะโต้ตอบชี้แจงกับประชาชนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะการโต้เถียงในประเด็นต่าง ๆ เป็นการโต้เถียงกันเองโดยผู้เขียนบทความหรือนักวิชาการ แต่สสร.ผู้ยกอ้างอาจมีความคิดเห็น หรือเหตุผลของตนเองอยู่ในใจในบางเรื่องแต่ไม่ได้โต้ตอบชี้แจง ยกตัวอย่างเช่น

“มวาคิลอนนึ่งอาศัยสภาร่างนั่งวุฒิสภา-นายกฯ” (ข่าว, หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 1 มีนาคม 2540)

สาระสำคัญคือ การยกอ้างรธน.ที่กำหนดให้สว.มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมนั้นมีผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยโดยแสดงความคิดเห็นไว้ต่าง ๆ

“วิพากษ์นายก” (บทบรรณาธิการ, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 8 มีนาคม 2540)

สาระสำคัญคือ แสดงความคิดเห็นว่าด้วยข้อดี ข้อเสียของนายกฯที่มาจากคนนอก

อย่างไรก็ตามในกรณีการโต้แย้งแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาร่างรธน.มีการมุ่งประเด็นกล่าวพาดพิงถึงสสร.คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ จึงจะมีการตอบโต้ชี้แจงกลับจากสสร.ที่ถูกพาดพิง เช่น

“อุทัยโววายชาติไทยเล่นเกมบ่อนทำลาย” (ข่าว, หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2 มีนาคม 2540)

สาระหลักคือ นายอุทัยโต้แย้งคำกล่าวหาของโฆษกพรรคชาติไทยในเรื่องกรอบร่างรธน.ที่กำหนดให้นายกฯไม่จำเป็นต้องมาจากสส.ว่าเพื่อให้เขาและนาบอานันท์มีโอกาสเป็นนายกฯ ว่าเป็นเรื่องการเสียผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการที่หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นมากที่สุดนั้นสัมพันธ์และสอดคล้องลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอแนวคิดและทัศนะที่หลากหลายต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ดูตารางที่ 8 และ 10) ตลอดจนประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุด คือการถกเถียง โต้แย้ง แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ

บทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นนับเป็นบทบาทของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นที่คาดหวังและสำคัญต่อกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งโดยหลักการจำเป็นต้องมาจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าประเด็นที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเรื่องการถกเถียงโต้แย้ง แสดงความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่เนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญในหมวด 6 รัฐสภา โดยเฉพาะมาตรา 98 เกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา 121 ว่าด้วยที่มาของวุฒิสมาชิกจากการเลือกตั้ง รองลงมา คือ ประเด็นในหมวด 7 คณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 204 ว่าด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาในเวลาเดียวกันมิได้นั้น (ดูตารางที่ 10) เนื่องจากการที่หนังสือพิมพ์จัดเนื้อหาเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญเป็นประเด็นข่าวทางการเมืองจึงได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวมากที่สุดอาจเพราะเกี่ยวข้องกับ การแก้ปัญหาการซื้อสิทธิ ขายเสียงในการเลือกตั้ง อันเป็นรากเหง้าของปัญหาการเมืองไทย และขณะเดียวกันก็เป็นประเด็นข่าวที่มีคุณค่าความขัดแย้งเนื่องจากมีผู้สูญเสียประโยชน์หรือได้รับผลกระทบจากประเด็นดังกล่าวค่อนข้างชัดเจน จึงมีการนำเสนอมากที่สุด เมื่อพิจารณาประกอบกับการอ้างอิงแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์ซึ่งยังไม่กระจายแหล่งข่าวเท่าที่ควรและมุ่งเป้าไปที่แหล่งข่าวที่เป็นเสมือนคู่กรณีหรือคู่เจรจาต่อรอง คือนักการเมืองที่เป็นฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล กับ สสร. หรือวุฒิสมาชิกกับ สสร. มากกว่าแหล่งข่าวอื่น ๆ (ดูตารางที่ 12)

ขณะที่ประเด็นซึ่งเป็นหัวใจหลักของการปฏิรูปการเมืองคือ นอกจากการปฏิรูประดับสถาบันอธิปไตยเช่น สถาบันการเมืองต่าง ๆ แล้ว ยังเพื่อต้องการปฏิรูประดับความคิดพื้นฐาน เช่น ปรัชญาและวัฒนธรรมการเมือง และระดับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกระจายอำนาจให้ประชาชนซึ่งเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเด็นสิทธิเสรีภาพ ประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชน สิทธิในการตรวจสอบอำนาจรัฐโดยสิทธิในการแสดงมติจากประชาชนอย่างน้อย 50,000 คน ขึ้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาถอดถอนข้าราชการ นักการเมืองที่ประพฤติมิชอบ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเมืองใน 2 ประเด็นดังกล่าวซึ่งเกี่ยวข้องอย่างมากกับประชาชนส่วนใหญ่กลับเป็นประเด็นที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญและนำเสนอในลำดับรอง ๆ ลงมา ซึ่งสัมพันธ์กับการอ้างอิงแหล่งข่าวที่เป็นเสมือนภายนอกเวทีการถกเถียงในเรื่องร่างรัฐธรรมนูญ เช่น นักวิชาการ องค์กร หรือหน่วยงานเอกชน (NGO) และประชาชนที่มีการอ้างอิงถึงน้อยกว่า ทั้งนี้ น่าจะเป็นแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลในเชิงสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแสดงสาธารณสมบัติได้มากกว่า (ดูตารางที่ 12)

จึงสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ยังทำหน้าที่ในบทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังนัก เพราะหนังสือพิมพ์เป็นเวทีให้กับกลุ่มผู้นำทางความคิดที่ได้รับผลกระทบจากร่างรัฐธรรมนูญ เช่น นักการเมือง วุฒิสมาชิกและ ข้าราชการเป็นต้นมากกว่าการเป็นเวทีสาธารณะของคนส่วนใหญ่ คือ กลุ่มประชาชน หรือสถาบัน หน่วยงานที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร

นักวิชาการจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ รศ.ชงทอง จันทรางศุ คณบดีคณะนิติศาสตร์ ให้ความเห็นว่า “สื่อมวลชนมีการติดตามการทำงานร่างรัฐธรรมนูญอย่างใกล้ชิดและสาธารณชนในเวลาดังกล่าวได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนมากพอ” ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของศศ.พิชัยศักดิ์ ทรงแยงกว่า ”หนังสือพิมพ์เสนอข่าวได้ดี เขาตามข่าวหมด”

จากการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญหรือผูกติดการทำข่าวอยู่กับการก่อตัวและพัฒนาการของเหตุการณ์ของกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้ว่าลักษณะการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญของหนังสือพิมพ์นั้นเป็นการเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวมากเป็นลำดับรองจากลักษณะการนำเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายต่อเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญและสสร. (ดูตารางที่ 11) สารของเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์เสนอครอบคลุมการเคลื่อนไหวและพัฒนาการของการร่างรัฐธรรมนูญเป็นหลัก เช่น

ในเดือนมกราคม 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเลือกประธาน สสร.

- “ญาติวีรชนฮือต้าน”อุกฤษ” ประธาน” (ข่าวสด, 6 มกราคม 2540)
- “ประธานสสร.ป่วนแต่ไก่ให้อุกฤษออกถอนอุกรมดำ” (ข่าวสด, 7 มกราคม 2540)
- “จะอุกฤษ อุทัยฉลุย กระมล/บุพารองประธาน/อานันท์แพ้นขาด (ข่าวสด, 8 มกราคม 2540)
- “อุ้มชูอานันท์ประธานยกร่างรัฐธรรมนูญ” (ข่าวสด, 9 มกราคม 2540)

เดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่สสร.ยกร่างกรอบเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ

- “กก.ยกร่างถกที่มาวุฒิสภา-ห้ามนายกตั้งคนเดียว” (ข่าวสด, 18 กุมภาพันธ์ 2540)
- “สสร.รื้อระบบเลือกตั้ง” (ข่าวสด, 20 กุมภาพันธ์ 2540)

เดือนมีนาคม เป็นช่วงที่นำกรอบร่างรัฐธรรมนูญไปรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนสาขาอาชีพต่าง ๆ

- สส./นักวิชาการวิจารณ์กรอบรธน. (ข่าวสด, 6 มีนาคม 2540)

หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ เช่น หนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์นั้น นอกเหนือจากการเสนอข่าวในหน้า 1 ยังมีการนำเสนอกรอบข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของร่างรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ เช่น หน้า 4 ของหนังสือพิมพ์มติชน มีกรอบข่าว “นับถอยหลัง...วัน ปฏิรูปการเมือง” ซึ่งเน้นการนำเสนอความเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญในลักษณะวันต่อวัน และมีกรอบข่าว “ย่อยข่าวสภาฯ” ซึ่งเน้นการเสนอข่าวความเคลื่อนไหวด้านการประชาสัมพันธ์หรือการประชาสัมพันธ์ในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์มติชนยังมีกรอบข่าว “เกาะติดสรร.เส้นทางปฏิรูปการเมือง” นำเสนอทุกวันอาทิตย์ ซึ่งสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญในช่วงอาทิตย์หนึ่ง ๆ

ในลักษณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์มีกรอบข่าว “ทิศทางสรร.”, “นับถอยหลัง.....วัน ร่างรัฐธรรมนูญ” ซึ่งสรุปความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของการร่างรัฐธรรมนูญทุกวัน และกรอบข่าว “จับตาสะกดรอยปฏิรูปการเมือง” ซึ่งเป็นการสรุปความเคลื่อนไหวของการร่างรัฐธรรมนูญทุกอาทิตย์

นอกจากนี้ในบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร หนังสือพิมพ์ได้ทำหน้าที่เป็นเสมือนสุนัขเฝ้าบ้านด้วยการแจ้งข่าวสารหากเห็นสิ่งใดไม่ชอบมาพากล ดังที่ รศ.ธงทอง จันทรางศุ มีความเห็นว่า “สื่อมวลชนต่าง ๆ รวมถึงหนังสือพิมพ์ยังได้ยังทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ สรร.ที่อาจสงสัยว่าเชื่อมโยงหรือเป็นตัวแทนของกลุ่มการเมือง ทำให้คนเหล่านั้นเกิดความระมัดระวังตนเองไม่แสดงความคิดเห็นและการแสดงออกที่แข็งกร้าวจนเกินไป ด้วยคำนึงถึงสาธารณชนว่าจะทราบถึงเท่าที่เหล่านั้น” ตัวอย่างเช่น

- “สรร.รับใบสั่งใคร” (คอลัมน์ “หมายเหตุประเทศไทย”, ไทยรัฐ, 28 เมษายน 2540)

สาระหลักคือ ท้วงติงการทำงานของสรร.ที่ประนีประนอมเกินไปและไม่ใช่เป็นการทำงานเพื่อประชาชน

- “ใบสั่งพรรคการเมือง-วุฒิจำนักร่างสรร.ร่างทรงย่ำร่างรัฐธรรมนูญละ” (บทความวิเคราะห์, มติชน, 4 พฤษภาคม 2540)

สาระหลักคือ วิเคราะห์กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบและเสียผลประโยชน์จากร่างรัฐธรรมนูญ ในมาตราหลัก ๆ ฉะนั้นจึงคาดการณ์ว่าในการประชุมสภาฯร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาร่างของคณะกรรมการในระหว่างวันที่ 6-7 พฤษภาคม พ.ศ.2540 จะเป็นตัวบ่งชี้ท่าทีของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่จะได้รับผลกระทบจากร่างรัฐธรรมนูญว่าใครมีความคิดเห็นต่อร่างรธน.อย่างไรเพราะในบรรดาสรร.ทั้ง 99 คนนั้นมีทั้งที่มาจากสายพรรคการเมือง สายข้าราชการต่าง ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ที่กำลังจะเสียผลประโยชน์ ฉะนั้นการแสดงออกในฐานะตัวแทนกลุ่มจะเป็นการชี้ทิศทางปฏิรูปการเมืองได้เป็นอย่างดี

- เชื้อปฏิบัติกริยาหลังสรร.สายจังหวัดตันเลือกตั้งวุฒิาโดยตรง รัฐธรรมนูญมีสิทธิคว่ำสูงยิ่ง” (คอลัมน์ “เบื้องหลังข่าวคือคน”, มติชน, 19 กรกฎาคม 2540)

สาระหลักคือ วิเคราะห์การที่สรร.จากสายจังหวัดร่วมกันลงมติให้วุฒิสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงว่าเป็นการลงมติแบบซ่อนเร้นให้สมาชิกวุฒิาลงมติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ

- “ประณามสรร.วอล์กเอาร์ทกินไวน์” (ข่าว, หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 20 กรกฎาคม 2540)

สาระหลักคือ หลายองค์กรออกมาประณามพฤติกรรมของสรร.ที่ไม่ถูกต้อง เช่น ไม่เข้าประชุม ดื่มไวน์ระหว่างประชุมจนไม่ครบองค์ประชุม

บทบาทการเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน

หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ในบทบาทการเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญในลำดับรองจากบทบาทการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวที่กล่าวแล้วข้างต้น สาระในการให้ความรู้ ความเข้าใจต่อเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญโดยตรงแก่ผู้รับสารได้นำเสนอในลักษณะการอธิบายความ ชี้แจงด้วยเหตุผลและทฤษฎีทางวิชาการผ่านบทความที่เขียนโดยนักวิชาการ เช่น

-“ รธน.ของประชาชน: ความคาดหวังปฏิรูปการเมือง” (บทความเขียนโดย ประหยัด หงษ์ทองคำ, ข่าวสด, 17 เมษายน 2540)

สาระหลัก คือ ชี้แจงและอธิบายความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง

-“ระบบการเลือกตั้งใหม่ไม่เลวร้ายอย่างที่คิด” (บทความเขียนโดย อัสฎางค์ ปาณิกบุตร, มติชน 11 เมษายน 2540)

สาระหลักคือ อธิบายและแสดงความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งในระบบสัดส่วนและบัญชีรายชื่อ

นอกจากนี้คอลัมน์ิสต์ของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ยังได้แสดงความคิดเห็นโดยชี้แจงเหตุผลของตนเองเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาว่ารัฐธรรมนูญผ่านคอลัมน์ประจำต่าง ๆ เช่น

“นายกคนนอก” (คอลัมน์ ยกเครื่องเมืองไทย, ไทยโพสต์, 5 มีนาคม 2540)

สาระหลักคือ ท้วงติงการบัญญัติเนื้อหาว่ารธน.ที่ให้คนนอกเป็นนายกฯได้ว่าไม่สอดคล้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยพร้อมอธิบายความที่มาของนายกฯที่เหมาะสม

จากการศึกษาพบว่าสาระที่มีการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้รับสารของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในรูปแบบบทความและคอลัมน์แสดงความคิดเห็นนั้นค่อนข้างหลากหลาย โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ประเด็นใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย การปฏิรูปการเมืองและปัญหาทางการเมือง เช่น
 - ความสำคัญของการปฏิรูปการเมืองและรัฐธรรมนูญ
 - การแก้ปัญหาการซื้อเสียง
 - การกำจัดการคอร์รัปชัน
 - ปัญหาทางการเมืองต่างๆ
 - กลไกลดการขาดเสถียรภาพของรัฐบาล
 - วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย
 - จริยธรรมนักการเมือง

2. การให้ความรู้ ความเข้าใจว่าด้วยเนื้อหาโดยทั่วไปและเนื้อหาหมวดต่างๆของร่างรัฐธรรมนูญ เช่น

- ขั้นตอนการร่างรัฐธรรมนูญและการทำประชามติ
- โครงสร้างการแยกอำนาจบริหารและนิติบัญญัติออกจากกัน
- ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
- สถาบันการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง
- การนำเสนอเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญทุกมาตรา, การเปรียบเทียบสาระของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับรัฐธรรมนูญฉบับเก่า, การเปลี่ยนแปลงสำคัญในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
- การตัดก้านัน และผู้ใหญ่นอกจากองค์การบริหารส่วนตำบล
- การจับกุมผู้ต้องหาโดยต้องส่งฟ้องศาลใน 48 ชั่วโมง
- ที่มาของวุฒิสมาชิก และการกำหนดคุณสมบัติ
- ปัญหาและลักษณะของระบบองค์การตุลาการ
- การแก้ปัญหาการซื้อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือย้ายพรรค
- เอกสิทธิ์คุ้มครองผู้อภิปรายในรัฐสภาเว้นแต่พาดพิงถึงบุคคลที่ 3
- อำนาจของอัยการ
- ความสำคัญและความเป็นมาของคณะกรรมการการเลือกตั้งและอำนาจหน้าที่
- สาระของระบบการเลือกตั้ง
- สาระของหมวดรัฐสภา
- สาระของหมวดศาล

- บทเฉพาะกาลมาตรา 321 ว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ป.)
- ที่มาของรัฐมนตรี
- สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและสื่อมวลชน
- ที่มาและคุณสมบัติของรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี
- มาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน
- การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ข้อมูล ความรู้ในชั้นตอนหลังบังคับใช้ธน.
- ประกาศคำสั่งของคณะรัฐประหาร
- การปฏิรูปการศึกษาในเรื่องหลักสูตรและวิธีการสอน
- การเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง
- การจัดสรรคลื่นวิทยุ
- การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- ไซปลาในรัฐธรรมนูญ

3. การให้ความรู้ ความเข้าใจว่าด้วยประสิทธิภาพทางการเมือง อำนาจของประชาชนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น

- สิทธิชุมชนและองค์กรตรวจสอบสังคม
- ประชาธิปไตยและกลุ่มประชาธิปไตยที่มีอำนาจของตนเอง
- บทบาทของนักศึกษาในการปฏิรูปการเมือง

นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวในประเด็นการถกเถียงโต้แย้งแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญยังเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้อ่านทางอ้อมอีกด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูล และความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น หากผู้ให้สัมภาษณ์นักวิชาการ หรือ สสร. ข้อคิดเห็นจะมีเหตุผลและคำชี้แจงทางวิชาการสนับสนุนทำให้เนื้อหาข้อมูลลึกในระดับหนึ่งที่จะความสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนได้ ในทางตรงข้ามกัน หากหนังสือพิมพ์สัมภาษณ์นักการเมือง ความคิดเห็นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องจุดยืน ท่าที หรือความคิดเห็นที่ตอบรับหรือไม่เห็นด้วยกับประเด็นเนื้อหาโดยมิได้มีเหตุผลสนับสนุนที่มีสาระเพียงพอที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้รับสารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นลักษณะของข่าวปกป้องดังตัวอย่างที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เช่น

ประเด็น: ที่มาของวุฒิสมาชิกโดยการเลือกตั้ง

ความคิดเห็นของนักวิชาการ:

- การเลือกตั้งจะใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง มีจำนวน 200 คน การหาเสียงจะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคนจัดประชาสัมพันธ์ ส่วนอำนาจหน้าที่ก็ให้ความเห็นชอบกับผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆขององค์กรตรวจสอบ (สุจิต บุญบงการ, มติชน, 21 กรกฎาคม, 2540)

ความคิดเห็นของนักการเมือง:

- “หากให้วุฒิมายจากการเลือกตั้งมีปัญหาแน่นอน เพราะจะมีพรรคการเมืองเข้าไปเกี่ยวพัน (บรรหาร ศิลปอาชา, มติชน, 21 กรกฎาคม 2543)

- “การที่สสร.กำหนดเช่นนี้คงไม่ใช่ไปสั่งจากพรรคการเมืองไหน ซึ่งถ้าจะให้วุฒิสมาชิกมาจากการเลือกตั้งก็จำเป็นต้องเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้มากกว่าเดิม”

(เนวิน ชิดชอบ, มติชน 19 กรกฎาคม 2540)

บทบาทผู้ให้แนวคิด ปลุกจิตสำนึกและรณรงค์

ตามความเห็นของมศ.พิชัยศักดิ์ ทรายางกูรนั้น หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ด้านการกระตุ้นผู้รับสารให้เห็นความสำคัญของรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมืองได้ดี ขณะที่รศ.ชงทอง จันทรางศุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสื่อเองมีลักษณะลำเอียงอยากเห็นการปฏิรูปการเมือง หากแนวทางหรือเนื้อหาใดที่เขารับได้ เข้าใจได้ก็สนับสนุนเต็มที่

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงก่อนการร่างรัฐธรรมนูญจะแล้วเสร็จและสสร.มีกระบวนการประชาพิจารณ์ต่อเนือหาร่างรัฐธรรมนูญนั้น หนังสือพิมพ์ได้มุ่งประเด็นไปที่การย้ำเน้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง รณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่น

-“รัฐธรรมนูญฉบับนี้คนไม่จบป.4 ก็มีสิทธิร่าง” (บทความ, มติชน, 8 มกราคม 2540)

สาระหลักคือเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญโดยย้ำเน้นว่าในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างฯต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก ฉะนั้นประชาชนไม่ว่าจะมีความรู้เพียงใดก็มีสิทธิร่วมร่างรัฐธรรมนูญได้ด้วย โดยมีสิทธิที่จะให้ความเห็นแก่สภาร่างฯในประเด็นต่างๆที่ตนมีและอยากเสนอให้สภาร่างฯพิจารณา

-“ข้อเสนอกลไกการทำงานของสสร. บทบาท”ร่างทรง”ประชาชน (บทความ, มติชน 10 มกราคม 2540)

สาระสำคัญคือเสนอแนะกระบวนการทำงานตั้งแต่ร่างรธน.และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ โดยย้ำเตือนว่าสสร.ต้องเคารพต่อความคิดเห็นของประชาชนอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเรียกร้องให้ประชาชนช่วยกันระดมความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญของประชาชนให้มากที่สุดผ่านกลไกการทำงานของสสร.จะส่งผลให้มีรัฐธรรมนูญฉบับเปิดประตูที่ประชาชนทุกคนจะมีส่วนร่วมและให้สสร.เป็นร่างทรงประชาธิปไตยของประชาชนอย่างแท้จริง

- “ประชาชนต้องร่วมร่างรัฐธรรมนูญ” (บทความ, มติชน 24 กุมภาพันธ์ 2540)

สาระสำคัญคือ กระตุ้นเตือนว่าเป็นภาระหน้าที่ของกรรมการ 5 คณะและประจำจังหวัดต่าง ๆที่จะต้องร่วมกันทำให้ประชาชนตื่นตัวที่จะแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง

- “ทำไม่ต้องร่างรธน.” (บทความ, มติชน 28 กุมภาพันธ์ 2540)

สาระสำคัญคือ อธิบายความถึงความจำเป็นที่ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมร่างรัฐธรรมนูญเพื่อผลักดันให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีข้อกำหนดรับรองสิทธิของประชาชนและมีกลไกนาจของประชาชนในการตรวจสอบให้อำนาจอธิปไตยมีความชอบธรรมเพียงพอ

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพเช่น หนังสือพิมพ์มติชน ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพฯและสรุปเป็นโพลความคิดเห็น ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ร่วมกับกรรมการรับฟังความคิดเห็นของสภาฯทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างสสร.และประชาชนโดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นมาเพื่อนำเสนอต่อสภาฯร่างรัฐธรรมนูญต่อไป นับเป็นการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดีและเป็นส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยของสภาฯร่างรัฐธรรมนูญอีกด้วย

ช่วงที่สภาฯร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่ 3 เป็นต้นมาจนถึงช่วงที่รัฐสภาลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญนั้น หลาย ๆกลุ่มได้แสดงจุดยืนและทำที่ต่อร่างรัฐธรรมนูญจนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ๆค่อนข้างชัดเจน คือฝ่ายที่เห็นด้วยกับเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญเป็นส่วนใหญ่และยอมรับร่างรัฐธรรมนูญกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับร่างรัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวและแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกัน ประกอบกับการเคลื่อนไหวอย่างเด่นชัดของสสร.ในการรณรงค์ให้ประชาชนสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญเพื่อกดดันฝ่ายที่มีความคิดเห็นขัดแย้งไม่ยอมรับร่างรัฐธรรมนูญ จนเกิดกระแสความเคลื่อนไหวและความขัดแย้งระหว่างฝ่าย

“ธงเขียว” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญและ “ธงเหลือง” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายค้าน จากการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ได้ใช้ประเด็นความขัดแย้งนี้เป็นคุณค่าข่าวหลักในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญในช่วงดังกล่าวและมีส่วนกระตุ้นจิตสำนึกและแรงจูงใจให้ประชาชนแสดงสมรรถนะทางการเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมแสดงประชามติและความคิดเห็นสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญเพื่อผลักดันให้รัฐสภาลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่น

“ก้านัน-ผญบ. ชูธงเหลืองชนสสร” (ข่าว, ไทยโพสต์, 29 สิงหาคม 2540)

สาระหลักคือ กลุ่มก้านันและผู้ใหญ่บ้านใช้ธงเหลืองเป็นสัญลักษณ์ในการคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญและสสร.และฝ่ายสนับสนุนเรียกร้องให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมแสดงพลังสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ

-“สีเขียวรวมพลังสีลมและสนามหลวง” (ข่าว, ไทยโพสต์ 26 กันยายน 2540)

สาระหลักคือ องค์กรประชาธิปไตยและประชาชนจากทั่วประเทศกำหนดชุมนุมใหญ่แสดงพลังสนับสนุนรัฐธรรมนูญที่สนามหลวงวันที่ 26 กันยายน 2540

-“มือบอน-ค่านรณ.พริบ สภาปะทะคารมหวัดฟาดปาก” (ข่าว, มติชน, 5 กันยายน, 2540)

สาระหลัก คือ การเคลื่อนไหวของกลุ่มสนับสนุนและคัดค้านรัฐธรรมนูญของฝ่ายต่างๆที่ มาชุมนุม

-“เขียวพริบ มือบอนเหลืองประกบ” (ข่าว, ข่าวสด, 4 กันยายน 2640)

สาระสำคัญคือความเคลื่อนไหวของฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม พบว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้วางตัวเป็นกลางระหว่างฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญโดยจะเห็นได้จากกระแสการโจมตีรัฐบาลพลเอกชวลิต ยิ่งยุดทว่าการแสดงท่าทีไม่ชัดเจนต่อร่างรัฐธรรมนูญและการแสดงท่าทีไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญของนักการเมืองร่วมรัฐบาลเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมและยังส่งผลที่เลวร้ายยิ่งขึ้นต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศในช่วงดังกล่าวอีกด้วย การแสดงจุดยืนในการผลักดันร่างรัฐธรรมนูญของหนังสือพิมพ์นั้นนับเป็นแรงกดดันส่วนหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลและรัฐสภาตัดสินใจลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ ดังเช่น

-“หวั่นเศรษฐกิจดิ่งลึก- สังคีดวอนรัฐรับรธน.” (ข่าว, มติชน, 1 กันยายน 2540)

สาระหลักคือ อาจารย์สังคิต แห่งคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ วิจารณ์ให้รัฐบาลรับร่างรัฐธรรมนูญเพื่อหยุดยั้งภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

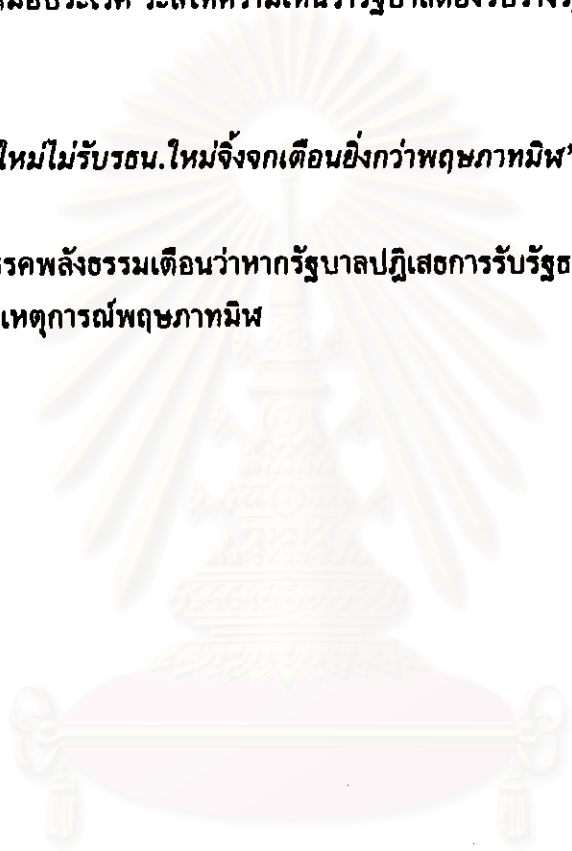
-“หมอบระเวศซีรธน.ไม่ผ่าน รัฐบาลพัง” (ข่าว, มติชน, 23 กรกฎาคม 2540)

สาระหลัก คือ หมอบระเวศ ะสีให้ความเห็นว่ารัฐบาลต้องรับร่างรัฐธรรมนูญ ไม่เช่นนั้น รัฐบาลไปไม่รอด

-“ถ้าความหวังใหม่ไม่รับรธน.ใหม่จึงจกเดือนยิ่งกว่าพฤษภาทมิฬ” (ข่าว, ข่าวสด, 28

พฤษภาคม 2540)

สาระหลักคือพรรคพลังธรรมเตือนว่าหากรัฐบาลปฏิเสธการรับรัฐธรรมนูญอาจนำมาสู่การชุมนุมและนองเลือดเช่นเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักไทย พ.ศ. 2540 มีการนำเสนอในลักษณะให้ความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญและความเคลื่อนไหวทั่วไป มากกว่าการนำเสนอในลักษณะชี้แจงและให้ความรู้ความเข้าใจด้วยสาระทางวิชาการ

จากการสังเกตคำร้อยละ พบว่าหนังสือพิมพ์มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะให้แนวคิดและทัศนะที่หลากหลายต่อเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด รองลงมาคือการนำเสนอตามพัฒนาการของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว การนำเสนอประเด็นใหม่ๆ และการนำเสนอในลักษณะอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้

ฉะนั้นผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอในลักษณะการให้แนวคิดและทัศนะที่หลากหลายต่อเนื้อหา ร่างรัฐธรรมนูญ และการนำเสนอตามพัฒนาการและความเคลื่อนไหวทั่วไป มากกว่าการนำเสนอในลักษณะอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้

สมมติฐานที่ 2 ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เสนอมักอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้นำความคิดเห็นในสังคม เช่น นักการเมือง นักวิชาการ เป็นต้น

จากการสังเกตคำร้อยละ พบว่าในภาพรวม หนังสือพิมพ์เน้นการอ้างอิงแหล่งข่าวที่กลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านเป็นหลัก รองลงมาคือ สสร. สถาบันหรือหน่วยงานเอกชน นักการเมืองทางฝ่ายรัฐบาล ฉะนั้น สรุปได้ว่าผลสอดคล้องตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพให้ความสำคัญในการเสนอเนื้อหาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและชี้แจงถึงความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ

จากการสังเกตคำร้อยละ พบว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพได้นำเสนอเนื้อหาในลักษณะอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 104 ชิ้น คิดเป็น ร้อยละ 13.0 และนำเสนอเนื้อหาในลักษณะรณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของการร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง จำนวน 23 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.9 ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ได้นำเสนอเนื้อหาในลักษณะอธิบายความโดยให้สาระข้อมูลความรู้ จำนวน 56 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.2 และนำเสนอเนื้อหาในลักษณะรณรงค์และย้ำเน้นถึงความสำคัญของการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 19 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.9 ชิ้น สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพให้ความสำคัญในการเสนอเนื้อหาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและชี้แจงถึงความสำคัญของรัฐธรรมนูญมากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ฉะนั้นผลที่ได้สอดคล้องตามสมมติฐาน

สมมุติฐานที่ 4 หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทในเชิงการแจ้งข่าวสารมากกว่าบทบาทในการให้ความรู้
ความเข้าใจแก่ประชาชนด้วยสาระทางวิชาการ

จากการสังเกตคำร้อยละ พบว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและ
การเป็นผู้แจ้งข่าวสาร จำนวน 1,203 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 42.5 และจำนวน 854 ชิ้น คิดเป็นร้อย
ละ 30.2ตามลำดับ ขณะที่หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนและ
บทบาทผู้ให้แนวคิดปลูกจิตสำนึกและแรงบันดาลใจ จำนวน 410 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.5 และจำนวน
362 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.8 ตามลำดับ สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทในเชิงการแจ้งข่าว
สารมากกว่าบทบาทการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนด้วยสาระทางวิชาการ

ฉะนั้นผลที่ได้รับสอดคล้องกับสมมุติฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย